

Başkent Gençlik Meclisi

GENÇ PERSPEKTİFİNDEN KENT VE ÇEVRE HAKKI

KENT VE ÇEVRE HAKKI KOMİSYONU

ARALIK, 2024

ANKARA KENT KONSEYİ
BAŞKENT GENÇLİK MECLİSİ
KENT VE ÇEVRE HAKKI KOMİSYONU

**GENÇ PERSPEKTİFİNDEN
KENT VE ÇEVRE HAKKI**

AYŞEGÜL ÇİÇEK
AYŞENAZ FINDIK
ENES FURKAN ASLAN
KADİR CAN MERAĞI
MİRAZİZ SÜSLÜ
MUNİSE AYYÜCE DOKANAK
SÜMEYYE ÇOLAK
TOLGA AZİZ DEMİREL
ZEHRA ÖRENÇ

ÖNSÖZ

Bu rapor, kent hakkı ve çevre hakkı konularının tanımlanması, ilgili konuların ve kavramların aktarılması ve çerçevelerinin çizilmesi ve Başkent Gençlik Meclisi'nin Kent ve Çevre Hakkı Komisyonu'nun bu konulara ilişkin faaliyetlerini yönlendirmek için yereldeki durumu genel ve gençlik perspektifi üzerinden ayrıntılı olarak analiz etmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Raporun her alt başlığında yerel analizlerin yanı sıra ulusal ve uluslararası alanlarda bu kapsamda gerçekleştirilmiş iyi örnekler, mevcut yerel faaliyetlere uyumlanabilirlik süzgecinden geçirilerek eklenmiştir.

Kent Hakkı kapsamında gençlerin kent yönetiminde aktif rol alabilmesinin öncelikle temel gereksinimlerini karşılayabilmeleriyle mümkün olduğunu savunan bakış açımız; kentte güvenlik, barınma, estetik ve yeşile erişim konularını alt başlık olarak ele almış gençlerin bu konulardaki durumlarını akademik kaynaklar ışığında raporlamıştır.

Çevre Hakkı kapsamında her gencin yeşile, temiz suya ve temiz havaya erişim hakkını savunarak kentteki durumu güncel kaynaklara dayanarak analiz etmiş. Eksik durumları ve iyileştirilmesi gereken hususları rapora eklemiştir.

İki ana başlık içinde yapılan analizler sonucu elde edilen sonuçlara genç perspektifinden çözüm önerileri sunulmuş. Çözüm önerilerinin her biri süreçte geliştirilmek ve gerçekleştirilmek amacıyla rapora eklenmiştir.

Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm komisyon üyelerine ve kaynakların toplanmasında destek olan kişilere teşekkür ederim. Araştırmada, akademik kaynaklar titizlikle incelenmiş ve mevcut literatür ışığında kent, kent hakkı, çevre bilinci, çevre hakkı, sürdürülebilirlik kavramları analiz edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

A. KENT HAKKI.....	4
A.1. GENÇLER İÇİN BARINMA	4
A.1.1. Kent Hakkı Kavramı ve Gelişimi	4
A.1.2. Kent Hakkı ve Gençlerin Barınması	6
A.1.3. Dünyadan İyi Örnekler	7
A.1.4. Öneriler	8
A.2. GENÇLER İÇİN GÜVENLİK.....	9
A.2.1. Mevcut Durum	9
A.2.2. Gençlerin Güvenliğini Etkileyen Faktörler	10
A.2.3. Öneriler	11
A.2.4. Göçün Genç Güvenliğine Etkisi	12
A.2.5. Üniversite Öğrencileri Hakkındaki Güvenlik Etmenleri.....	12
A.3. GENÇLER İÇİN YEŞİL KENT	13
A.3.1. Ankara'daki Yeşil alanlar ve Parklar	13
A.3.2. Kent Hakkı Kavramı	13
A.3.3. Ankara'nın Yeşil Alan Durumu	13
A.3.4. Gençlerin Park ve Yeşil Alanları Kullanma Alışkanlıkları	14
A.3.5. Yeşil Alanların Gençler Üzerindeki Etkisi.....	14
A.3.6. Kent Hakkı Bağlamında Park ve Yeşil Alanların Önemi.....	15
A.3.7. Öneriler	16
A.4. GENÇLER İÇİN KENT ESTETİĞİ	16
A.4.1. Ankara'da Kent Estetiği Çalışmalarının Tarihi	17
A.4.2. Ankara Yeşil Şehir Eylem Planı	18
A.4.3. Ankara Kalesi Çalışmaları	18
A.4.4. İlan Reklam ve Tanıtım Yönetmeliği	18
B. ÇEVRE HAKKI.....	18
B.1. ANKARA'DA ÇEVRE HAKKI.....	19
B.1.1. Yeşil Alan ve Yapılı Çevre.....	19
B.2. HAVA KİRLİLİĞİ ve ANKARA	21
B.3. SU KAYNAKLARI VE ANKARA	22
B.4. ATIKLAR VE ATIKLARIN YÖNETİMİNDE ANKARA	22
B.5.SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE ANKARA	24
B.5.1. İklim Hareketleri ve Farkındalık.....	25
B.6. GENÇLER İÇİN ÇEVRE HAKKI.....	26
B.6.1. Gençlerin Çevre Bilinci ve Duyarlılığı	26
B.6.2. Gençlerin Karşılaştığı Çevresel Sorunlar	27

B.6.3. Çevre Dostu Davranışlara Yönelik Tutumlar	27
B.6.4. Gençlerin Gözünden Ankara’da Kentsel Yaşam Çevrelerinde Yeşil Alanlar ve Olanakları	27
B.6.5. Üniversite Kampüsleri ve Olanakları.....	28
B.6.6. Gençlerin Ankara Çalışmaları	28
B.6.7. Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin Çevre Politikaları ve Genç Katılımı	31
B.6.8. Çevresel Sorunlara Çözüm Önerileri ve Gençlerin Aktif Katılımı	32
B.6.9. Sonuç.....	34
KAYNAKÇA	35

A. KENT HAKKI

Günümüz toplumlarında gençlerin rolü, kentlerin sosyal, ekonomik ve kültürel dinamiklerinde giderek daha belirgin hale gelmektedir. Gençler, sadece geleceğin şekillendiricileri değil, aynı zamanda günümüzün aktif katılımcılarıdır.

Birçok şehir, gençlerin karar alma süreçlerine katılımını teşvik eden mekanizmalar geliştirmektedir. Gençlik meclisleri ve danışma kurulları, gençlerin görüşlerini ve ihtiyaçlarını ifade edebileceği önemli alanlardır. Bu tür yapılar, gençlerin yerel yönetimle etkileşime geçmesini sağlayarak, onların sorunlarını ve önerilerini gündeme taşıma fırsatı sunar.

Gençlerin kentte söz sahibi olma durumu hem yerel yönetimlerin hem de toplumun onlara sunduğu fırsatlarla doğrudan ilişkilidir. Gençler, aktif katılımcılar olarak, şehirlerinin geleceğini şekillendirme gücüne sahiptir. Onların sesine kulak vermek, daha sürdürülebilir ve yaşanabilir kentler yaratmanın anahtarıdır. Gençlerin fikirleri, yaratıcılıkları ve enerjileri, kentlerin dinamizmini artırarak, daha adil ve eşit bir toplumun inşasına katkıda bulunacaktır.

A.1. GENÇLER İÇİN BARINMA

A.1.1. Kent Hakkı Kavramı ve Gelişimi

“Ateş yakanın ne çok yakacak şeyi vardır- oysa ne az şey yakabilir...” diyor Oruç Aruoba. Öyleyse dönüp kentlerimize bakalım. Kentte olanın ne çok söyleyecek sözü vardır - oysa ne kadar az şey söylenir. Ey kentin ateşini yakanlar! Neredesiniz? (Eşrefoğlu, 2020)

Henri Lefebvre tarafından geliştirilen “kent hakkı” kavramı, kentte yaşayan bireylerin sahip olduğu yaşamsal ve kentsel hakları, gündelik hayatın tüm alanlarını kapsayan bir haklar bütünü olarak ele alır. Günümüzde halen şekillenmeye devam eden ve Lefebvre'nin de sınıf çatışmasıyla ele aldığı bu kavram 1960'ların sonunda Paris'te ortaya çıkmıştır. Kent Hakkının temellerini barınma hakkı, ulaşım hakkı, sağlık hakkı, çevre hakkı ve katılımcılık hakkı gibi haklar oluşturmaktadır.

Kavramımız; günümüzde hala şekillenmeye devam etmesine rağmen yaygın kullanılan, insanlık ve sürdürülebilirlik için önem arz eden bir kavramdır. Kıymetli bir düşünürün dediği gibi bizim buradaki işimiz “Sürdürülemeyen toplumlarda Sürdürülebilir Kenti Düşünmek” ve bunun için çalışmaktır. (Ecer, 2021)

Kentler, farklı farklı insanların, fikirlerin, hayatların ve ekonomik şartların bir araya geldiği ve hep beraber yaşadığı yapılardır. Bunca farklılık arasında sınıf çatışmalarına rağmen belki de

en belirgin ortak özelliğimiz kentlerdeki yaşama ve söz hakkımızdır, yani kent hakkı. Evimizin önünden geçen yolda bile söz hakkımız olduğu gibi yaşadığımız yerlerde çoğu konuda söz hakkımız vardır.

Günümüzde insanların bir kısmı hala kırdan kente göç gerçekliğini tam olarak tamamlayamamış ve yaşamaktayken takdir edersiniz ki bu geçişin toplum ve bireyler üzerinde de topluma yabancılaşma, fırsatlara erişememe, ekonomik adaptasyon sağlayamama ve kentlerde plansız büyüme gibi derin etkileri vardır. Bu göçlere ek olarak eğitim amaçlı yapılan göçler ve diğer göç türleri de konumuzun oldukça muhatabıdır. Peki günümüz kentleri bu etkenlerin olumsuz taraflarını olabildiğince azaltmaya kabil midir? Kentler, bu sorunların olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik çeşitli stratejiler geliştirseler de, göçün doğurduğu sosyal, ekonomik ve kültürel sorunları tamamen ortadan kaldırmak kolay değildir ve disiplinlerarası detaylı bir çalışma gerektirir.

“Sorunların çözümü, kentsel yönetimlerin kapasitesine, kaynaklarına ve politik kararlılığına bağlıdır. Başarılı olmak için, katılımcı ve adil bir yaklaşım benimsenmesi, tüm kent sakinlerinin çıkarlarını göz önünde bulunduran bütüncül politikalar geliştirilmesi gereklidir.” O halde bütüncül ve ihtiyaca yönelik politikalar geliştirmek çok önemlidir, peki bu nasıl mümkündür?

Bütüncül ve ihtiyaca yönelik politikalar geliştirmek; süreci olabildiğince katılımcı bir hale getirerek ve bireylerin sahip olduğu bu “Kent Hakkı”nı onlara hatırlatıp hayata geçirmelerini sağlayarak mümkündür ancak. Ortak aklın ve kent hakkının konuşulmadığı bir ortamda bir ihtimal akılcı çözümler getirilebilir ama kuşkusuz bu çözümler eksik ve ihtiyacı karşılamayan çözümler olacaktır. Kent hakkı, yaşam hakkı ve mülkiyet hakları gibi bireysel bir hak değildir, ortak haktır ama tam olarak bu sebeple en az onlar kadar önemlidir.

Kent hakkının uygulanabilmesi için de ilk koşulumuz kentliliğidir. Kentlilik ya da kentli olmak da farklı sosyal ve ekonomik açılardan incelenebilir. Kentli olabilmek için öncelikle kendimizi kentimize yahut yaşadığımız mekana ait hissetmeliyiz, daha sonrasında kentle uyumlu yaşayabilmeyi öğrenmeli ve kent hakkının gerekliliklerini talep etmeliyiz.

Kent Hakkı’na erişebilmemiz için kentlerde birtakım şeylerin oturması gerekmektedir - barınma, ulaşım gibi temel haklar- temelde eksiklikler varken de kent hakkına erişim mümkündür ama kişiler temeldeki bu gibi ihtiyaçlarını gidermeden kent hakkı konularına “kayıtsız” kalabilmektedir bu sebeple bu raporda çoğunu ele

alacağımız temel haklardan barınma konusunu inceleyeceğiz. Barınma konusunu da incelerken yarınlarmızın sahibi gençlerimizin sorunlarını inceleyeceğiz.

A.1.2. Kent Hakkı ve Gençlerin Barınması

Ankara, Türkiye'nin başkenti ve en büyük üniversite şehirlerinden biri olarak, her yıl binlerce öğrenciyi ağırlamaktadır. 2023-2024 akademik yılında Türkiye genelinde 6.950.142 öğrenci eğitim görürken, bu öğrencilerin büyük bir kısmı Ankara'da eğitim almaktadır (Veri Kaynağı, 2022). Gençlik ve Spor Bakanlığı verilerine göre, 2024 yılı itibarıyla 822 yurt ve toplam 950 bin yatak kapasitesi sağlanmış olsa da, talep bu kapasitenin oldukça üzerindedir (Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2024). Öğrencilerden alınan çeşitli dönütlere göre yurtların fiziksel koşulları, yemek sistemleri, yaşam alanlarının insan odaklı olmaması ve yurt temizliği gibi sorunlar ve yurt başvuru ve yerleşim tarihlerinin akademik yılın başlamasına çok yakın olması öğrencilerin yurt deneyimini olumsuz etkilemektedir.

Barınma açısından baktığımızda bir kısım genç üniversite için başka bir şehire giderken çoğu genç de ekonomik, sosyo-kültürel ya da kişisel sebeplerle ailelerin şehrinde okuyup ailelerinin yanında ikamet etmekte. Gençler üniversite okumak için şehir değiştirirken önlerinde devlet yurtları, özel yurtlar, eve çıkmak ya da belediye yurtları gibi çeşitli seçenekler var ama ne yazık ki her bir seçenek ne öğrenci dostu, ne genç dostu ne de bütçe dostu.

Ne yazık ki her şey üniversite açmakla bitmiyor, bu üniversiteleri açarken gençlerin barınma ulaşım gibi sorunlarını da göz önünde bulundurmak ve çeşitli perspektiflerden bakarak - gençlerle de çalışarak danışarak- çalışmalar yürütmek ve kapsamlı düşünmek gerekiyor. Kötü yurt koşulları, yurtlardaki yemek sisteminin yetersizliği, yurt odalarındaki insana yakışmayan yaşam ortamı, yurt temizliği, yurt başvuru ve açılma tarihleri, yedek kontenjana düşenler için özellikle bekleme süresi gibi saymakla bitmeyen bir yetersizlik listesi çıkıyor karşımıza.

Bunla da kalmıyor, bir öğrenci hepsini aştı ve bir yurda yerleşti diyelim üniversitelere yakın olmayan yurtlara yerleşen öğrenciler için -özellikle İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde- ulaşım ve konaklama gençler için bir ızdıraba dönüşüyor. Çoğu öğrenci becayiş yoluna gidiyor onu da yapamazsa saydığımız nedenlerden ötürü verimsiz bir akademik hayat ve sosyal hayat onu bekliyor.

Ankara'da gençler için en büyük problemlerden biri de yurt kapasitesinin yetersizliği ve kira fiyatlarının hızla artmasıdır. Devlet yurtlarının doluluk oranları yüksek ve özel yurtlar ya da kiralık evler pahalıdır, bu da öğrencilerin uygun fiyatlı barınma bulmasını zorlaştırmaktadır. (Semiz, 2024)

Günümüzde gençlerin bir kısmının barınma hakkını karşılayamama ve insani yaşam koşullarında yaşayamama gibi sorunları varken onlardan katılımcı olmasını nasıl bekleyebiliriz bu insanların düşünecek daha başka şeyleri yok mudur? Sorunlarını çözebilmeleri için katılımcı olmaları beklenebilir lakin bu koşullarda pek mümkün olduğu söylenemez. Daha önce de açıkladığımız gibi; barınma gibi temel hakları tamamlamadan kentlilik aşamasına geçmeyi başaramayız, kentli olmadan da kent hakkını kullanmaya ne hakkımız ne isteğimiz olur.

A.1.3. Dünyadan İyi Örnekler

Ankara'daki üniversite öğrencilerinin barınma sorunlarını ele alırken, yurtdışında uygulanmış ve başarı elde etmiş çeşitli çözümlerden faydalanmak, yerel politikalar ve karar alıcılar için değerli katkılar sağlayabilir.

Almanya: Studentenwohnheime (Öğrenci Yurtları)

Almanya'da, üniversiteler ve öğrenci birlikleri tarafından işletilen Studentenwohnheime, Türkçe karşılığıyla "öğrenci yurtları", Almanya'da üniversite öğrencilerinin en çok tercih ettiği konaklama seçeneklerinden biridir. Özellikle büyük şehirlerde ve üniversite kampüslerine yakın bölgelerde sıkça rastlanan bu yurtlar, öğrencilere uygun fiyatlı, güvenli ve sosyal bir yaşam imkanı sunar. Genellikle tek kişilik veya çift kişilik odalardan oluşan yurtlarda ortak kullanım alanları, mutfaklar ve çamaşırhaneler bulunur. Bu sayede öğrenciler hem kendi özel alanlarına sahip olur hem de diğer öğrencilerle tanışıp sosyalleşme fırsatı bulurlar. Devlet destekli, üniversite ve öğrenci birlikleri tarafından yönetilen öğrenci yurtlarıdır. Uygun fiyatlar, merkezi konumlar, sosyal imkanlar ve ek destek hizmetleri sunarlar.

Hollanda: Studentenwoningweb (Öğrenci Konut Platformu)

Hollanda'da üniversite öğrencilerinin işlerini kolaylaştırabilmek için uygun fiyatlı konutları kolayca bulabilecekleri bir platform oluşturulmuştur. Studentenwoningweb adı verilen bu platform, üniversiteler ve konut sağlayıcıları arasında bir köprü görevi görerek öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun konut bulmalarını sağlar. Türkiye'de de buna benzer bir platform oluşturularak, öğrencilerin tüm konut ilanlarına tek bir yerden ulaşmaları sağlanabilir. Tüm öğrenci konut ilanlarının bir platformda toplandığı merkezi bir sistem ile işleri kolaylaştırır ve şeffaflık, kolay erişim, çeşitli konut seçenekleri sağlar.

Birleşik Krallık: Üniversite Tarafından Sağlanan Konutlar

Birleşik Krallık'ta birçok üniversite, kampüs içinde veya kampüse yakın bölgelerde modern yurtlar ve öğrenci daireleri inşa etmektedir. Örneğin, University of Manchester ve University of Edinburgh, geniş yurt kompleksleri ve paylaşımlı daireler sunmaktadır. Bu sayede

öğrenciler, üniversiteye kolay erişim sağlayabilir ve sosyal etkinliklere katılabilirler. Ankara'daki üniversiteler de benzer şekilde kampüs içinde veya yakınında öğrenci yurtları inşa edebilir. Bu yurtlarda öğrencilerin akademik çalışmalarına destek olacak çalışma alanları ve sosyalleşmelerini sağlayacak ortak kullanım alanları yer alabilir. Üniversitelerin kendi kampüslerinde veya yakınında inşa ettiği modern yurtlar ve öğrenci daireleri öğrenciler için hem kaliteli yaşam alanları hem üniversiteye yakınlık hem de sosyal imkanlar sağlar.

Kanada: Kamu-Özel Ortaklıkları

Kanada'da, bazı üniversiteler kamu-özel ortaklıkları (PPP) aracılığıyla öğrenci konutları inşa etmektedir. Örneğin, University of Toronto, özel geliştiricilerle iş birliği yaparak öğrencilere yönelik çeşitli konut projeleri hayata geçirmiştir. Bu model, hem hızlı uygulama hem de yüksek kaliteli konutlar anlamına gelmektedir. Ankara'da da kamu ve özel sektör iş birliğiyle öğrenci konut projeleri geliştirilebilir. Bu sayede,

Daha fazla öğrenciye daha kısa sürede uygun konaklama imkânı sağlanabilir.

Devlet ve özel sektörün ortaklaşa yatırım yaptığı öğrenci konut projeleri meydana gelir.

Hızlı uygulama, kaliteli konutlar, finansal sürdürülebilirlik sağlanır.

Avustralya: Ko-living ve Paylaşımlı Konut Modelleri

Avustralya'da, özellikle büyük şehirlerde üniversite öğrencileri için ko-living ve paylaşımlı konut modelleri popüler hale gelmiştir. Bu modeller, öğrencilerin maliyetleri paylaşarak daha ekonomik konut bulmalarına olanak tanır. Bu ortak yaşam alanlarında öğrenciler bir araya gelerek hem maliyetlerini düşürmekte hem de sosyalleşme fırsatı bulmaktadırlar. Ankara'da da eski binaların dönüştürülmesiyle veya yeni binaların inşa edilmesiyle ko-living alanları oluşturulabilir. Bu alanlarda öğrenciler, ortak mutfaklar, çalışma alanları ve sosyal etkinliklere katılabilirler. Öğrencilerin ortak yaşam alanlarında bir araya gelerek maliyetleri paylaştığı konut modeli inşa edilmiş olur. Sosyal etkileşim, esneklik, ekonomik çözüm elde edilir.

A.1.4. Öneriler

Bu örneklerle beraber aşağıdaki gerekliliklere de dikkat edilirse proje amacına ulaşabilir.

- Öğrencilerin konut tercihleri ve ihtiyaçları hakkında düzenli olarak anketler yapılması ve bu verilere göre politikalar geliştirilmesi.
- Yurt dışında olduğu gibi, yaz dönemi veya ara dönem gibi kısa süreli konaklama ihtiyaçlarını karşılayacak seçenekler sunulması.

- Engelli öğrencilerin de konutlara erişimini kolaylaştırmak için gerekli düzenlemelerin yapılması.
- Çevre dostu ve enerji verimli konut projelerine öncelik verilmesi.

A.2. GENÇLER İÇİN GÜVENLİK

Ankara, Türkiye'nin başkenti olmasıyla birlikte genç nüfusun yoğun olduğu, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan önemli bir merkezdir. 2023 verilerine göre, Ankara nüfusunun önemli bir kısmını gençler oluşturmaktadır. Türkiye'nin diğer şehirleriyle kıyaslandığında, Ankara'nın genç nüfusu için sunduğu fırsatlar ve riskler oldukça geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bu rapor, Ankara'daki gençlerin güvenliğini etkileyen faktörleri analiz etmeyi, güncel istatistiklerle desteklemeyi ve gençlerin güvenliğini artırmaya yönelik kapsamlı öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Özellikle suç oranları, toplumsal güvenlik, fiziksel güvenlik, ekonomik koşullar, eğitim ve göç gibi konular üzerinde durulacaktır.

A.2.1. Mevcut Durum

Suç Oranları:

Gençlerin güvenliğini tehdit eden en önemli unsurlardan biri suç oranlarıdır. Ankara'da genel suç oranlarında bir düşüş gözlemlenmiş olsa da gençler arasındaki suç oranlarında farklı bir eğilim görülmektedir:

2022 yılı verilerine göre, Ankara'da toplam suç oranı %5 oranında azalırken, gençler arasında kapkaç ve hırsızlık olaylarında %12 oranında bir artış yaşanmıştır. Bu durum, gençler arasında özellikle mülkiyet suçlarının arttığını göstermektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verilerine göre, 18-24 yaş arası bireylerde uyuşturucu kullanımını son 5 yıl içinde %15 oranında artmıştır. Bu artış hem gençlerin hem de toplumun güvenliğini tehdit eden bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Uyuşturucu kullanımındaki artış, suç oranlarını da artırarak gençlerin güvenliğini riske atmaktadır.

Toplumsal Güvenlik:

Günümüz dünyasında, dijital medya ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte gençler farklı şekillerde güvensizlik hissi yaşamaktadır. Ankara'da gençler arasındaki toplumsal güvenlik sorunlarının başında siber zorbalık gelmektedir:

2023 yılında yapılan bir ankette, Ankara'daki gençlerin %60'ı sosyal medya üzerinden siber zorbalığa maruz kaldığını belirtmiştir. Siber zorbalık, gençlerin psikolojik sağlığını olumsuz etkilemekle kalmayıp toplumsal güvenlik algılarını da zedelemektedir.

Gençlerin %40'ı, sosyal medya platformlarında kendilerini güvende hissetmediklerini ifade etmektedir. Sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte, gençler arasında güvensizlik hissi ve zorbalık deneyimleri de artış göstermektedir.

Fiziksel Güvenlik:

Ankara'da fiziksel güvenlik, gençler arasında önemli bir endişe kaynağıdır. Özellikle gece saatlerinde gençlerin kendilerini güvende hissetmemesi, sokak güvenliğinin yetersiz olduğu anlamına gelmektedir:

2022 yılı itibarıyla, 18 yaş altındaki bireylerin %35'i, gece saatlerinde sokakta yürürken kendilerini güvende hissetmediklerini belirtmiştir. Bu durum, gençlerin fiziksel güvenlik algılarının düşük olduğunu ve özellikle akşam saatlerinde kendilerini savunmasız hissettiklerini göstermektedir.

Ankara Emniyet Müdürlüğü verilerine göre, gece devriyelerinde %25 oranında bir azalma yaşanmıştır. Bu durum, sokaklardaki polis varlığının azalmasıyla gençlerin güvenlik endişelerinin arttığını göstermektedir.

A.2.2. Gençlerin Güvenliğini Etkileyen Faktörler

Eğitim ve Bilinçlendirme:

Güvenlik konusunda yeterli bilgi ve bilince sahip olmak, gençlerin kendilerini korumaları ve tehditlerden haberdar olmaları açısından oldukça önemlidir. 2023 yılında yapılan bir çalışmada, Ankara'daki gençlerin %70'i güvenlik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmiştir. Özellikle siber güvenlik, fiziksel güvenlik ve kişisel savunma gibi konularda gençlerin bilgi düzeyinin artırılması gerektiği görülmektedir.

Sosyal Destek:

Sosyal destek ağlarının eksikliği, gençlerin yalnızlık hissetmelerine ve dolayısıyla güvensizlik hissetmelerine yol açmaktadır.

Gençlerin %50'si, sosyal destek sistemlerinden yararlanmadıklarını ve kendilerini yalnız hissettiklerini belirtmiştir. Aile, arkadaş ve toplum desteği eksikliği, gençlerin kendilerini yalnız hissetmelerine ve sosyal uyum sorunları yaşamalarına neden olabilmektedir.

Ekonomik Faktörler:

Ekonomik koşullar, gençlerin yaşam koşullarını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. İşsizlik, ekonomik zorluklar ve yoksulluk gibi durumlar, gençlerin güvenlik algılarını da etkileyebilmektedir:

Türkiye genelinde genç işsizlik oranı %24 iken, Ankara'da bu oran %20 civarındadır. Genç işsizlik oranının yüksek olması, ekonomik sorunlarla başa çıkamayan gençlerin suç eğilimlerinin artmasına neden olabilmektedir. İşsizlik, gençler arasında umutsuzluk ve psikolojik sorunlara yol açarak güvensizlik hissini artırmaktadır.

A.2.3. Öneriler

Eğitim Programları

Güvenlik bilincini artırmak amacıyla okullarda ve üniversitelerde düzenlenecek eğitim programları, gençlerin güvenlik risklerini tanınmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda:

Okullarda ve üniversitelerde güvenlik ve siber güvenlik konularında eğitimler düzenlenmelidir. Siber zorbalık, sosyal medya güvenliği ve fiziksel güvenlik gibi konularda gençler bilinçlendirilmelidir.

Güvenlik eğitimi, gençlere tehlike durumlarında nasıl hareket etmeleri gerektiğini öğreterek kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlayacaktır.

Sosyal Etkinlikler

Gençlerin sosyal bağlarını güçlendirmek ve yalnızlık hissini azaltmak amacıyla sosyal etkinlikler düzenlenmelidir:

Gençlerin sosyal faaliyetlere katılımını artıracak kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler organize edilmelidir. Bu etkinlikler, gençlerin sosyalleşmelerini ve toplumsal dayanışma duygusunu güçlendirmelerine yardımcı olacaktır. Özellikle gençler arasında gönüllü çalışma, grup aktiviteleri ve sosyal sorumluluk projelerine katılım teşvik edilmelidir.

Polis ile İş birliği

Yerel güvenlik güçlerinin gençlerle iş birliği yaparak güvenlik önlemlerini artırması, gençlerin güvenliğini sağlama açısından önemlidir

Yerel güvenlik güçleri, gençlerle düzenli olarak toplantılar yaparak güvenlik sorunları hakkında bilgi almalı ve gençlerin taleplerini dikkate almalıdır.

Gece devriyelerinin artırılması, gençlerin fiziksel güvenlik algısını olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca, gençlere yönelik polis rehberlik programları düzenlenebilir.

Siber Güvenlik Bilinci

Siber zorbalıkla mücadele etmek ve gençlerin dijital güvenlik bilincini artırmak için online platformlarda eğitimler verilmelidir:

Sosyal medya kullanımının artmasıyla birlikte, gençlerin dijital ortamda karşılaşabilecekleri tehlikelere karşı bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, siber zorbalık, kimlik hırsızlığı ve veri güvenliği gibi konularda farkındalık yaratılmalıdır.

Özellikle okullarda siber güvenlik eğitimleri düzenlenmeli ve gençlere sosyal medya kullanımına dair güvenlik önerileri sunulmalıdır.

Ankara'daki gençlerin güvenliğini artırmak, toplumsal bir sorumluluktur. Eğitim, sosyal destek ve güvenlik güçleri ile iş birliği, bu konuda atılacak en önemli adımlardır. Gençlerin güvenliği, sağlıklı bir toplum için kritik bir unsurdur.

A.2.4. Göçün Genç Güvenliğine Etkisi

Demografik Değişimler

Göç, Ankara'nın demografik yapısını değiştirmiştir. Farklı sosyo-ekonomik geçmişlere sahip gençler, toplumsal dinamikleri etkileyebilir. Bu durum, bazı bölgelerde sosyal uyumsuzluk ve gerilim yaratabilir.

Suç Oranları

Göç eden gençlerin, ekonomik zorluklar ve sosyal entegrasyon eksiklikleri nedeniyle suç oranlarını artırma potansiyeli bulunmaktadır. Özellikle, düşük gelirlili gruplar arasında suç oranları daha yüksek olabilmektedir.

Sosyal Destek ve Dayanışma

Göçmen gençler, sosyal destek ağlarından yoksun kalabilir. Yetersiz sosyal destek, yalnızlık hissi ve güvenlik sorunlarına yol açabilir. Bu durum hem göçmen gençler hem de yerel gençler arasında güvensizlik hissini artırabilir.

Kültürel Farklılıklar

Farklı kültürel arka planlara sahip gençlerin bir arada yaşaması, bazen çatışmalara yol açabilir. Bu, sosyal uyumsuzluk ve güvenlik sorunlarını tetikleyebilir.

Eğitim Fırsatları

Göç, eğitim sisteminde de etkiler yaratabilir. Eğitimde fırsat eşitsizliği, bazı grupların marjinalleşmesine yol açarak, sosyal sorunları artırabilir.

Sonuç olarak göç, Ankara'daki gençlerin güvenliğini çok yönlü olarak etkileyebilir. Bu etkilere karşı, sosyal entegrasyon programları, eğitim fırsatları ve toplumsal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi önemlidir.

A.2.5. Üniversite Öğrencileri Hakkındaki Güvenlik Etmenleri

Yurt Güvenliği

2023 verilerine göre, Ankara'daki yurtların %30'unda 24 saat güvenlik görevlisi bulunmamaktadır. Öğrencilerin %55'i yurtlarda güvenlik önlemlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Gece saatlerinde kendilerini güvensiz hisseden yurt öğrencilerinin oranı %40'tır. Son zamanlarda yaşanan yurt çevresi ve asansör gibi etmenlerde öğrenci güvenliği hakkında sorun teşkil etmekte ve can güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Bazı yurtların şehrin uzak kesimlerinde olması etrafta olan tekinsiz olay ve yabancı hayvan saldırısına da zemin hazırlamaktadır.

Üniversite Kampüsleri

2023 yılı itibarıyla, üniversite kampüslerinde yapılan bir ankete katılan öğrencilerin %45'i kampüs içindeki güvenlik uygulamalarını yetersiz bulmaktadır. Kampüslerde gece saatlerinde güvenlik önlemlerinin zayıf olduğunu düşünen öğrencilerin oranı %50'dir. 2022 yılında kampüslerde meydana gelen suç oranları, bir önceki yıla göre %10 artış göstermiştir; bu artışın önemli bir kısmı hırsızlık ve siber suçlardır. Üniversitelerin halka açılması ve giriş çıkışların denetlenmemesi can güvenliği açısından özellikle kadın öğrencileri zor durumda bırakmıştır.

Yine yurtlar gibi kampüs konumları da suça ve can güvenliği açısından endişelere neden olmaktadır.

Sonuç olarak, Ankara'daki gençlerin güvenliğini artırmak, toplumsal bir sorumluluktur. Eğitim, sosyal destek ve güvenlik güçleri ile iş birliği, bu konuda atılacak en önemli adımlardır. Gençlerin güvenliği, sağlıklı bir toplum için kritik bir unsurdur. Özellikle üniversite ve yurtlarda yaşanan güvenlik problemleri dışardan gelen öğrenciler için de Ankara'yı güvensiz kılmaktadır. Alınacak önlemlerle gençler için güvenli alan olması gereken üniversiteler istenilen seviyeye kavuşacaktır.

A.3. GENÇLER İÇİN YEŞİL KENT

Kentleşme süreçleriyle birlikte hızla büyüyen şehirlerde parklar ve yeşil alanlar, gençlerin fiziksel ve ruhsal sağlığı için önemli birer yaşam alanı haline gelmiştir. Ankara gibi büyük şehirlerde, bu alanlar gençlerin sosyalleşme, spor yapma ve doğayla etkileşim kurma gibi ihtiyaçlarını karşılamakta kritik bir rol oynamaktadır. Kent ve çevre hakkı ise bireylerin sağlıklı bir çevrede yaşama, kamusal alanlara erişme ve bu alanları koruma hakkını ifade eder. Bu çerçevede, Ankara'daki park ve yeşil alanların durumu, gençlerin bu hakları nasıl deneyimlediği ve bu alanların korunmasının önemi ele alınacaktır.

A.3.1. Ankara'daki Yeşil alanlar ve Parklar

Ankara, Türkiye'nin başkenti olarak, dinamik bir genç nüfusa ev sahipliği yapmaktadır. Gençlerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamlarını etkileyen unsurlar arasında park ve yeşil alanlar önemli bir yer tutar. Bu rapor, Ankara'daki park ve yeşil alanların gençler üzerindeki etkisini, sayısal verilerle destekleyerek incelemekte ve bu bağlamda kent hakkı kavramını ele almaktadır.

A.3.2. Kent Hakkı Kavramı

Kent hakkı, bireylerin şehirlerde yaşam alanlarına, hizmetlere ve sosyal olanaklara eşit erişim hakkını ifade eder. Bu kavram, kentlerin planlanması ve yönetilmesi süreçlerinde toplumsal adaletin sağlanmasını amaçlar. Kent ve çevre hakkı kavramı, şehirlerin sürdürülebilir bir şekilde gelişmesi ve büyümesi gerektiğini vurgular. Gençler için bu hak, daha iyi bir geleceğin temelini oluşturur. Kent hakkı, özellikle gençler için;

Eşitlik: Her bireyin, yaşadığı kentin kaynaklarına eşit erişim hakkı vardır.

Katılım: Gençlerin şehir planlama ve yönetim süreçlerine aktif katılımı teşvik edilmelidir.

Yaşanabilir Mekanlar: Kentlerdeki park ve yeşil alanların, gençlerin sosyal etkileşimlerini desteklemesi beklenir.

A.3.3. Ankara'nın Yeşil Alan Durumu

Ankara, Türkiye'nin başkenti olarak yoğun bir kentsel nüfusa sahiptir. Ancak son yıllarda, kentin hızlı genişlemesi, doğal alanların azalmasına ve şehir içindeki yeşil alanların daralmasına yol açmıştır.

Ankara'nın park ve yeşil alanlarla ilgili verileri şu şekildedir:

Dünya Sağlık Örgütü (WHO), kişi başına düşen yeşil alanın en az 9 metrekare olması gerektiğini belirtmektedir. Ankara'da bu oran, bazı semtlerde 2 metrekareye kadar düşmektedir.

TÜİK verilerine göre, Ankara'daki toplam yeşil alan miktarı 2021 yılında 55,6 milyon metrekare olarak kaydedilmiştir.

Park sayısı: Ankara'da 2021 itibarıyla 810 park bulunmaktadır. Ancak bu parklar şehrin merkezi bölgelerinde yoğunlaşmış olup, kenar mahallelerde yeterli park bulunmamaktadır.

Genç nüfus oranı: Ankara'daki nüfusun yaklaşık %18'i 15-24 yaş grubundadır. Bu grup, fiziksel aktivite ve sosyalleşme için en fazla yeşil alan kullanımına ihtiyaç duyan kesimi oluşturmaktadır.

Ankara'daki yeşil alanların mevcut durumu, kent hakkının sağlanmasında önemli bir unsurdur. 2023 yılı itibarıyla Ankara'daki yeşil alan durumu şöyledir:

- Toplam Yeşil Alan: 23.000 hektar
- Kişi Başına Düşen Aktif Yeşil Alan: 9 m² (Türkiye ortalaması 10 m²)
- Önerilen Kişi Başına Düşen Yeşil Alan: 15 m²

Bu veriler, Ankara'nın yeşil alanlarının artırılması gerektiğini göstermektedir.

A.3.4. Gençlerin Park ve Yeşil Alanları Kullanma Alışkanlıkları

Yapılan bir ankete göre, Ankara'da yaşayan 15-24 yaş arasındaki 1000 genç, park ve yeşil alanları şu sıklıkta kullanmaktadır: Katılımcıların %68'i park ve yeşil alanları haftada en az bir gün ziyaret ediyor. Katılımcıların %20'si ayda bir veya birkaç kez park ve yeşil alanlara gidiyor. Kalan %12'lik kısım ise çok daha seyrek olarak bu alanları kullanıyor.

Bu sonuçlar, Ankara'daki gençlerin önemli bir kısmının park ve yeşil alanları düzenli olarak kullandığını göstermektedir.

A.3.5. Yeşil Alanların Gençler Üzerindeki Etkisi

Fiziksel Etkiler

Yeşil alanlar, gençler için fiziksel aktivite imkânı sunar. Gençlerin enerjilerini spor ve oyunlar yoluyla atabilecekleri, hareket edebilecekleri park alanları, obezite ve hareketsiz yaşam gibi sağlık sorunlarıyla mücadelede önemli bir araçtır. Düzenli fiziksel aktivite gençlerin kalp ve damar sağlığı, kas gelişimi ve genel sağlığı üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır.

Araştırmalar, yeşil alanlarda vakit geçiren gençlerin %40 oranında daha aktif olduğunu ve daha az hareketsiz yaşam tarzı riski taşıdığını göstermektedir (WHO, 2020).

Ankara Üniversitesi tarafından yapılan bir çalışmada, Ankara'daki gençlerin %70'inin haftada en az bir kez park ve yeşil alanları fiziksel aktivite amacıyla kullandığı belirlenmiştir.

Psikolojik Etkiler

Parklar ve yeşil alanlar, gençlerin zihinsel sağlığı üzerinde de büyük etkiye sahiptir. Yeşil alanlarda geçirilen zaman, stresin azalmasına, ruh halinin iyileşmesine ve depresyon riskinin azalmasına yardımcı olur. Doğayla iç içe olmak, gençlerin dikkatlerini toplamalarını kolaylaştırır ve zihinsel yorgunluklarını azaltır.

Ankara'da yapılan bir anket çalışmasına göre, parkları sık kullanan gençlerin %60'ı, bu alanları kullanmanın stres seviyelerini düşürdüğünü belirtmiştir.

Psikoloji ve Davranış Bilimleri Dergisi'nde yayınlanan bir çalışmaya göre, doğa ile etkileşimde bulunan gençler, diğerlerine göre %25 daha düşük depresyon riski taşımaktadır.

Sosyal Etkiler

Yeşil alanlar, gençlerin sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler geliştirme süreçlerinde de önemli bir rol oynar. Bu alanlar, bireylerin bir araya gelip ortak aktiviteler yapabilecekleri, sosyalleşebilecekleri ve takım oyunları oynayabilecekleri mekanlar sunar.

Sosyoloji ve Şehir Planlaması Dergisi'nde yer alan bir araştırmaya göre, yeşil alanların bulunduğu mahallelerde gençlerin topluluk aidiyeti hissi %30 oranında artmaktadır.

Ankara'daki gençlerin %50'si, parkların sosyalleşme ihtiyaçlarını karşılayan başlıca alanlar olduğunu belirtmiştir.

A.3.6. Kent Hakkı Bağlamında Park ve Yeşil Alanların Önemi

Ankara'da genç nüfusun fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunacak daha fazla yeşil alanın oluşturulması, sürdürülebilir kentleşme açısından büyük önem taşımaktadır. Gençlerin daha sağlıklı bir yaşam sürmeleri, yeşil alanlara erişimleriyle doğrudan ilişkilidir. Ayrıca bu alanlar, kent sakinlerinin ortak kullanımına açık olup sosyal ve kültürel bağların güçlenmesine de katkı sağlar.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) doğrultusunda, şehirlerdeki yeşil alanların artırılması, gençlerin sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesi ve kentlerin yaşanabilirliğinin artırılması için bir zorunluluktur.

Park ve yeşil alanlar, kent hakkı açısından gençlerin sosyal ve fiziksel gelişimlerini destekleyecek alanlar sunmaktadır. Gençlerin bu alanlara erişiminin sağlanması, eşitlik ilkesinin hayata geçirilmesi için önemlidir:

Eşit Erişim: Tüm gençlerin yeşil alanlara eşit erişim sağlaması, sosyal adaletin bir gereğidir.

Katılımcı Planlama: Gençlerin park ve yeşil alanların tasarımı ve yönetiminde yer alması, onların haklarının tanınması anlamına gelir.

Sürdürülebilirlik: Yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi, gençlerin gelecekteki yaşam kaliteleri için kritik öneme sahiptir.

A.3.7. Öneriler

Ankara'daki park ve yeşil alanların gençler üzerindeki olumlu etkilerini artırmak için şu önerilerde bulunmaktadır:

Yeşil Alanların Artırılması: Mevcut yeşil alanların genişletilmesi ve yeni parkların yapılması, gençlerin yaşam alanlarının zenginleşmesini sağlayacaktır. Özellikle şehir merkezinden uzak mahallelerde park ve spor alanları oluşturulmalıdır.

Gençlere Yönelik Etkinlikler: Parklarda sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi, gençlerin sosyal etkileşimlerini artıracaktır. Kent ve çevre hakkı çerçevesinde, bu alanların korunması için yerel yönetimlerin gençlerle iş birliği içinde çalışması sağlanmalıdır.

Fiziksel Aktivite Teşviki: Gençlerin fiziksel aktivitelerde bulunmalarını teşvik edecek programların geliştirilmesi önemlidir. Gençlerin yeşil alanları aktif şekilde kullanmaları teşvik edilmeli; spor ve kültürel etkinlikler için bu alanlar daha erişilebilir hale getirilmelidir.

Toplumsal Katılım: Yerel yönetimlerin, gençleri kent planlama süreçlerine dahil etmesi, kent hakkının güçlenmesine katkı sağlayacaktır.

Ankara'daki park ve yeşil alanlar, gençlerin fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu alanların korunması ve geliştirilmesi, gençlerin kent hakkının hayata geçirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Eşit erişim ve katılımcı yönetim anlayışının benimsenmesi, daha yaşanabilir ve sürdürülebilir bir kent yaratmak için gereklidir.

A.4. GENÇLER İÇİN KENT ESTETİĞİ

Kent estetiği, şehirlerin görsel ve fiziksel çekiciliği, düzeni ve genel estetik değerleri ile ilgilenen bir disiplindir. Bu kavram, bir şehrin mimari yapıları, açık alanları, yeşil alanları, sokak düzeni, renk paletleri ve toplumsal yaşamın estetik unsurları gibi çeşitli faktörleri içerir. Kent estetiği, yalnızca görsel unsurları değil, aynı zamanda insanların bu unsurlarla etkileşimlerini de değerlendirir.

Kent estetiği, bir şehrin kimliğini oluşturur ve sakinlerinin psikolojik ve sosyal refahı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Estetik açıdan hoş bir şehir, insanların yaşam kalitesini artırabilir, sosyal etkileşimleri teşvik edebilir ve turizmi canlandırabilir. Bu bağlamda, planlamacılar, mimarlar ve tasarımcılar, şehirlerin estetik açıdan nasıl daha çekici hale getirilebileceği üzerinde çalışarak, sürdürülebilir ve yaşanabilir kentler yaratmaya yönelik stratejiler geliştirirler.

Kentlerin “kent” tanımına hak kazanabilmeleri için de belli standartlara sahip olmaları ve çevresel/kentsel açıdan belli bir estetik çekiciliğe sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda da kenti tek birimler değil, tümel çevre olarak değerlendirmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. (Erdoğan 2006)

Erdoğan'a göre (2006), çevre estetiğinin en önemli unsuru yaşamın her anına, yaşam dinamiğine göre değişkenliğine, varlık alanına çıkmasıdır. Bu anlamda estetik biçimsel bir beğeni olmaktan çok yaşamın devinim ve enerjisini sağlayan algı, tepki, uyarı ve “ben” ile “bütün” arasındaki iletişim kaynağıdır.

İyi tasarlanmış ve planlanmış açık alanlar, kentin çekiciliğini arttırdığı gibi, yaşamına ve ekonomisine de katkıda bulunurlar. Toplum için bir çeşit yaşama mekânı oluşturarak kolektif yaşamı sağlar, insan boyutunu kentin yaşamına katar. Yeni alanlar bulunup oluşturulurken gerek ölçek gerekse detaylar açısından mimari karakter ve kalite kadar, kent sakinlerinin ihtiyaçları ve davranış kalıpları da mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Ağaçların, bitki lerin, renklerin, ışığın, gölgenin sunumu ve malzemenin seçimi çok önemlidir. Tüm insanların sağlıklı, yerleşik, güzel ve özendirici bir çevre de yaşama hakkı kentlerin fiziki biçimleri, özellikle de mahalle ölçeğinde konutların yapısı, yüksek kaliteli bir kent çevresi oluşturmada önemlidir. (Yıldırım, 2020)

A.4.1. Ankara'da Kent Estetiği Çalışmalarının Tarihi

Ankara, tarihi boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olarak yeniden tasarlandı. 1920-1928 yılları arasında Ankara'nın nüfusu hızlı bir şekilde dört katına çıkmış, bu durum şehirde acil yapılaşma gereksinimi doğurmuştur.

Lörcher Planı, Ankara'nın eski ve yeni şehir arasında bir bağlantı kurarak modern bir yapılaşma sürecini başlatmıştır.

1928 Jansen Planı, kentin gelişimini sürdürülebilir kılmak için daha alçakgönüllü ve uygulanabilir çözümler sunmuştur. Ankara'nın modern bir merkez haline gelmesi için başlatılan şehir planlama faaliyetleri, çeşitli toplumsal ve ekonomik değişikliklerle şekillenmiştir. Yeni şehir alanının gelişimi, sağlık, eğitim ve kamusal alanların kurulması açısından kritik öneme sahiptir. Şehir planlaması, Ankara'nın farklı kültürel yapılarını bir araya getirirken ve yeni bir ulus devlet kimliği oluştururken önemli roller üstlenmiştir. (Cengizkan, 2010)

Ankara'da kent estetiği konusunda çalışma yapan kurumlar şunlardır: Ankara Valiliği Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Ankara Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü, Kent Estetiği Daire Başkanlığı, Ankara Kent konseyi Kent Estetiği Çalışma Grubu, Ankara Kent Konseyi Başkent Gençlik Meclisi Çevre ve Kent Hakkı Komisyonu, Ankara Mahalli Çevre Kurulu, Ankara'daki Güncel Kent Estetiği Çalışmaları, Kentsel Dönüşüm Çalışmaları.

Ankara'da kentsel dönüşüm projeleri kapsamında tam olarak kaç binanın dönüştüğüyle ilgili kesin rakamlar değişkenlik gösterebilir. Ancak, genel olarak kentsel dönüşüm çalışmaları çerçevesinde, 2012 yılından itibaren binlerce bina riskli yapı olarak belirlenmiş ve dönüştürülmesi planlanmıştır.

2021 itibarıyla, Türkiye genelinde 1.5 milyon riskli bina tespit edilmişken, Ankara'da bu sayı on binlerle ifade edilmektedir. Özellikle Altındağ, Mamak ve Yenimahalle gibi bölgelerde bu çalışmalar daha yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Yerel yönetimler, her yıl kentsel dönüşüm projeleri hakkında güncellemeler yaparak, dönüşüme giren bina sayısını ve ilerlemeyi duyurmaktadır. Bu nedenle en güncel ve kesin bilgilere ulaşmak için Ankara Büyükşehir Belediyesi veya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın resmi kaynaklarına başvurmak faydalı olacaktır.

A.4.2. Ankara Yeşil Şehir Eylem Planı

Bu plan, Ankara'yı daha yeşil ve yaşanabilir bir şehir haline getirmeyi hedeflemektedir. Su, hava, enerji ve atık yönetimi gibi konularda iyileştirmeler yaparak şehrin çevresel direncini artırmayı amaçlamaktadır. YŞEP kapsamında, şehirdeki binalar, yeşil alanlar, ulaşım sistemi ve yönetim gibi birçok alanda değişiklikler yapılması planlanmaktadır.

A.4.3. Ankara Kalesi Çalışmaları

Ankara Kent Konseyi tarafından Ankara Kalesi'nin tarihi ve kültürel mirasını korumak, restore etmek ve tanıtmak amacıyla yürütülen çalışmalar, kalenin turizm potansiyelini artırmayı ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamayı hedeflemektedir. Bu çalışmalar kapsamında, kalenin tarihi dokusu korunacak, restorasyon çalışmaları yapılacak ve bölgeye yeni turizm projeleri getirilecektir.

A.4.4. İlan Reklam ve Tanıtım Yönetmeliği

Bu yönetmelik, Ankara'da bulunan ilan, reklam ve tanıtım araçlarının kullanımını düzenleyerek şehrin görsel kirliliğinin önlenmesini amaçlamaktadır. Yönetmelik sayesinde, şehirdeki ilan ve reklamlar daha düzenli ve estetik bir görünüme kavuşacak, böylece şehrin genel görünümü iyileştirilecektir.

B. ÇEVRE HAKKI

1970'lerden itibaren "çevre hakkı," insan hakları arasında ayrı bir hak olarak tanımlanmış ve uluslararası belgelere girmiştir. Türkiye'de ise, 1982 Anayasası'nın 56. maddesiyle, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı anayasal güvence altına alınmıştır.

İnsanoğlunun varlığını sağlıklı şekilde sürdürebilmesi adına çevreyle ilişki kurması muhakkaktır. Bu sebeple tarih boyunca çevre ve çevrenin alt birimleri her zaman gündem konusu olan başlıklardır. Sanayi devrimi ardından oluşan eşitsizlikler temiz çevreye olan ihtiyacı önemli ölçüde arttırdığından bu konu başlıklarının halkların önemli ölçüde savunması ve birleşmesi gereken 'çevre hakkı' adlı kavramı doğurmuştur.

Küresel Isınma Özel Raporu'nda insan ve onun faaliyetlerine bağlı olarak gezegenimizin sanayi öncesi döneme göre 1°C ısındığı ve sera gazı salımlarının mevcut şekliyle devam etmesi durumunda 2030-2050 yılları arasında 1,5°C eşliğini aşacağı belirtilmektedir.

Çevre hakkı gereğince sera gazlarının emülsiyonu ve 1,5 derece altında sabitlenmesi söz konusu olsa bile kentleşmenin hızla artması ve tüketimin yoğunlaşmasının verdiği zararın uzun süre devam edeceği 2010 yılı itibarıyla yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur.

Çevreye verilen zararın yalnız gelişmiş ülkeler gibi üretim gücüne sahip ülkelere değil, Türkiye gibi gelişmekte olan ülke kategorisine de zarar verdiği açıktır. Kirlilik, kentin çapraz yapılması, trafik sıkışıklığı, temiz suya erişim, hava kirliliği ve stabil olmayan iklim olayları ana konu başlıklarıdır.

Kentimizde yapılan araştırmalarda Türkiye geneline benzer çevre sorunları dışında bazı ek maddeler mevcuttur. Bunlar özellikle belirli konumların kirli bir havaya sahi olması (Cebeci

Bahçeli...), Eymir ve Mogan gölünün kirliliği, uzun ve kısa göçlerin yoğunluğu, fauna ve floranın hızla azalışı örnek gösterilebilir.

1. Birinci Kuşak Haklar:

Yaşama hakkı, Mülkiyet hakkı, İfade özgürlüğü, Din ve vicdan özgürlüğü, Adil yargılanma hakkı, Kişi güvenliği ve özgürlüğü hakkı, Seçme ve seçilme hakkı

2. İkinci Kuşak Haklar:

Çalışma hakkı, Sağlık hakkı, Eğitim hakkı, Barınma hakkı, Sosyal güvenlik hakkı, Kültürel yaşama katılma hakkı

3. Üçüncü kuşak haklar:

Çevre hakkı, Kalkınma hakkı, Doğal kaynaklardan yararlanma hakkı, Barış hakkı, Ulusların geleceğini belirleme hakkı

Aklımıza Gelenler

Hava kirliliği	Toprak kirliliği	Su kirliliği	Sürdürülebilirlik
İklim değişikliği	Geri dönüşüm	Karbon ayak izi	İklim grevleri
Yenilenebilir enerji	Biyolojik çeşitlilik	Çevre politikaları	Küresel ısınma
Sıfır atık	Eko turizm	Yeşil şehirler	...

B.1. ANKARA'DA ÇEVRE HAKKI

Ankara'da 1982 Anayasası'nın 56. maddesiyle güvence altına alınan çevre hakkına göre, herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi korumak ve geliştirmek ise sadece devletin değil, aynı zamanda vatandaşların da görevidir. Bu bağlamda, yeşil alanların korunması ve artırılması, çevre hakkının yaşanabilir bir şehir yaratma açısından en önemli unsurlarından biridir.

Ankara'da çevre hakkı çerçevesinde yapılan çalışmalar, son yıllarda artış göstermiş olsa da yeşil alanların korunması ve genişletilmesi konusunda daha fazla adım atılması gerekmektedir. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin sürdürülebilirlik politikaları kapsamında, yeşil alanların korunmasına yönelik çeşitli projeler geliştirilmiş ve yeşil koridorlar, park projeleri hayata geçirilmiştir. Bu projeler, çevre hakkının bir gerekliliği olarak, şehirdeki yeşil alan oranını artırmayı hedeflemektedir. Ancak bu çabaların sürdürülebilirliği ve genişletilmesi, Ankara'nın uzun vadeli yaşanabilirliği için kritik önemdedir.

B.1.1. Yeşil Alan ve Yapılı Çevre

Ankara'da kişi başına düşen yeşil alan miktarı minimum standartların altında ve Avrupa ortalamalarının gerisinde kalmaktadır. Bugün, Birleşmiş Milletler 'in yeşil alan standardı 30 m²/kişi, Avrupa Birliği'nin 26 m²/kişi, ABD'nin (Halk Sağlığı Bürosu ve İskan Bakanlığı'nın öngördüğü) ise 18 m²/kişi, Dünya Sağlık Örgütü'nün 9 m²/kişidir. Son yıllarda yapılan projeler ve yerel yönetimlerin çalışmalarıyla şehirdeki yeşil alan miktarını artırmaya yönelik adımlar

atılmış olsa da Ankara'nın iklimi ve doğal bitki örtüsü, yeşil alanları korumayı zorlaştıran faktörlerden biridir.

Yaz aylarında artan sıcaklıklar ve kuraklık, bitki örtüsünün bakımını zorlaştırır. Aynı zamanda yeşil alanların düzenli bakım ve sulama ihtiyacı, maliyetli bir süreçtir ve bu konuda daha fazla yatırım yapılması gerekmektedir.

	Yeşil Alan	Aktif Yeşil Alan
	Doğal bitki örtüsüne sahip, dinlenme ve ekolojik dengeyi koruma amaçlı alanlar	Fiziksel aktivite ve sosyal etkileşim için tasarlanmış, altyapısı olan alanlar
Kullanım Biçimi	Pasif kullanım, ekolojik dengeyi koruma ve şehir havasını temizleme	Aktif kullanım, fiziksel aktivite teşviki, sosyal etkileşim sağlama
Altyapı	Sınırlı altyapı	Çeşitli altyapılara sahip
Faydalar	Hava kalitesini iyileştirir, biyolojik çeşitliliği korur, ısı adası etkisini azaltır	Bunların yanında fiziksel sağlık, toplumsal bağlar, spor yapma imkânı sağlar
Konum	Genellikle şehrin farklı bölgelerinde dağınık	Kamusal ve düzenli kullanıma daha açık, halkın kolayca erişebileceği alanlar

Ankara'da kentsel aktif yeşil alan büyüklüğü kişi başı 4m² itibariyle standartların oldukça altındadır. Bu oranın ülkemizdeki diğer kentlerdeki durumuna baktığımızda ise İstanbul'da en son 2004 itibariyle verilen kişi başı aktif yeşil alan büyüklüğü 1,8 m² ve Bursa'da 10 m² olduğu görülmektedir. Diğer yandan bu değer dünya şehirleri ile karşılaştığımızda oldukça düşük kalmaktadır. Örneğin; Montreal'de bu oran 21,6, New York'ta 23,1 ve Berlin'de ise 27 m²'dir. (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012)

Tablo 29 – Yıllar İtibarı ile Ankara'da Kişi Başına Düşen Aktif Yeşil Alan Miktarı (m²/kişi, Büyükşehir Belediye Sınırları Esas Alınmıştır)

Yıllar	1950	1965	1969	1989	1990	1991	1992	1993	1996	2006
m ² /kişi	2,7	1,3	0,9	0,83	1,03	1,21	1,32	2,08	1,8	4

Kaynak: Ankara İl Çevre Durum Raporu, 2011

Aktif olmayan kişi başına düşen yeşil alan ise;

Ankara'da 14,91 m² -2008-

>>>

Ankara'da 19,85 m² -2024

Şehir, geniş ve yeşil kampüsleri veya alanları olan kamu kurumlarının (ODTÜ Yerleşkesi ve Ormanı, Atatürk Orman Çiftliği, Anıtkabir) varlığından dolayı yeşil ve açık alan sağlama açısından zengindir. Bununla birlikte, yeşil alanlar şehir genelinde eşit olarak dağılmamıştır. Özellikle nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu bölgelerde, şehir içi bazı kesimlerde, yeşil ve

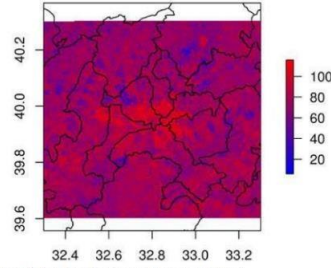
açık alanların yokluğu veya yetersizliği büyük sorun teşkil etmektedir. Yeşil alanların eşit olmayan dağılımı, mevcut yeşil ve açık alanların birbirleriyle bağlantısını ve sürekliliğini de sınırlamaktadır.

B.2. HAVA KİRLİLİĞİ ve ANKARA

Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir.

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM10), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Elde edilen bu katsayılar neticesinde PM10 için mekânsal dağılım haritaları oluşturulmuştur.

Şekil 18. PM10 için mekânsal dağılım haritası (Konut + NDV)

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır, solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir.

Ankara, yüz ölçümü bakımından Türkiye'nin üçüncü büyük şehridir. Bu yüz ölçümü ve gelişmekte olan imkanlar kentimizi cazip bir yaşam merkezi haline getirmekte, aynı zamanda birçok sorunu da oluşturmaktadır. Bahsedilen hava kirletici 13 madde hakkında ölçüm yapan istasyonlar devamlı olarak kontrol edilmeli, halk bu konu hakkında bilinçlendirilmeli ve belediyeler özellikle sanayi bölgeleri hakkında sıkı denetimler yapılmalı, çevre izni olmayan işletmelerin belirlenip yasal işlemlerin oluşturulması, yaz aylarında Ankara'nın topografik yapısı gereği oluşan gece gündüz hava sıcaklık farkının daha normal seyretmesi için hava sirkülasyonunu sağlayacak ormanlık ve ağaçlık alanları ilçe bazında çoğaltmalı ve yaygınlaştırmalıdır.

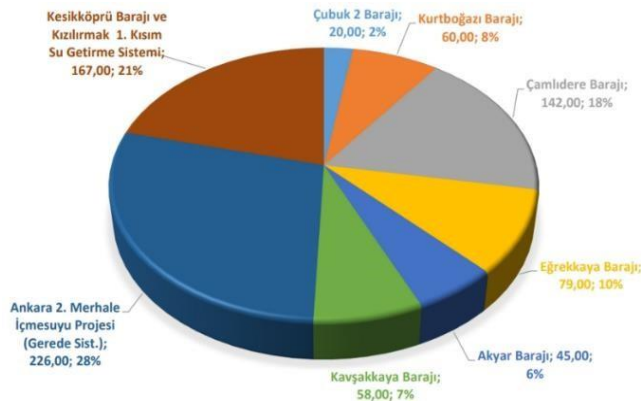
B.3. SU KAYNAKLARI VE ANKARA

Ankara, Türkiye'nin yer ölçüsü bakımından ortalamanın altında su kaynağına sahip illerinden biridir bu sebeple kullanılan suyun doğru kullanılması önem taşımaktadır.

Halihazırda şehrin içme ve kullanma suyu ihtiyacı 460,06 hm³ /yıl olup, mevcut kaynakların toplamı 797,00 hm³ /yıl'dır. Mevcut durumda şehrin içme suyu ihtiyacı, aşağıdaki barajlardan sağlanmaktadır. (Veriler 2020 yılına aittir)

İlin evsel ve endüstriyel kullanımlar sonucu oluşan atık sular yer üstü ve yer altı sularına karışarak kirlenmelere neden olmaktadır. Bu atık sular insan hayatı için önemli bir risk faktörüdür. Özellikle içme suyuna karışabilecek toksinler tarafından ilçe sakinleri uyarılmalı ve bilinçlendirilmelidir.

Akarsuların varlığı birçok hayvanın bu faunalara çekilmesine sebep olduğundan Ankara gençlerinin el ele vererek su kenarında yerleşen, üreme dönemini burada başlayan veya tamamlayan canlıların süreçlerini takip etmesi ve çeşitliliği koruyabilmesi adına çabalaması gerekmektedir.

B.4. ATIKLAR VE ATIKLARIN YÖNETİMİNDE ANKARA

Yapılan araştırmalara göre doğal kaynakların tükenmesinin önüne geçilebilecek en önemli yollardan biri de geri dönüşümün yeniden tüm alanlarda sağlanması yönündedir. Çevremizi etkileyen en önemli sorunlardan biri de atıklardır. Nüfusun kontrolsüz bir şekilde artmasıyla beraber atıkların önlenemez şekilde artmasıyla beraber toprağın kirlenmesine yol açan eski yöntemlerle depolama yöntemleri, topraklama yöntemini ortaya çıkarmıştır. Bu uygulamaların toprağa zarar vermesi ve gömme kapasitesinin azalmasıyla beraber atık halindeki tüm malzemelerin yeniden kazanımı için geri dönüşüm sistemleri kurulmuştur.

Türkiye'de yapılan çalışmalara bakıldığında geri dönüşüm ile ilgili birçok kurum ve kuruluşların oluşturdukları atıklarının yeniden kazanımı ile ilgili birçok faaliyet ve uygulamalar yaptıkları görülmüştür. Bunlardan biri de israfı önleme, kaynakların verimli kullanılması için Türkiye'de 2017 yılında "Sıfır Atık" projeleri başlatmıştır

İnsanlara geri dönüşüm bilinci kazandırmak, bilimsel araştırmaları geri dönüşüme yönelik geliştirmek ve değiştirmek, atıkların yeniden kazanımı için gerekli düzenlemeleri yapmak, geri dönüşüm konusunda ekonomik destek sağlamak, atıkların üretimi için bir denetim sistemi

hazırlamak (Eylem Planının ilk 5 maddesi) ilkokul düzeyinden başlayarak her yaştan ve her meslekten insana aşılmalı ve sürdürülebilir bir gelecek için gençlerin desteği ve fikirleri alınmalıdır.

Çizelge C.30 - 2022 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(E-İzin Uygulaması, 2022)

Ambalaj-Atığı Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
51	26	2	1	10	11	1	0

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

Araştırmaların belirlediği üzere Ankara'da başlıca çevreyi etkilen sorunlar başlıklarda açıklanan gibidir. Üzerine durulması gerektiği gibi gençleri ve Ankara kent sakinlerinin etkileyen diğer çevre sorunları

Yücel ve arkadaşları 2008 yılında Çukurova Üniversitesi'nde Adana' ya yönelik yaptıkları çalışmada çevresel bilinç ve tutum değerlerinin kentlerce değiştiğini ve bu bilincin' orta' düzeyde olarak değerlendirmiştir. Eğitim seviyesi, gelir düzeyi bu bilincin yerleşmesinde önemli iki unsurdur. Bu unsurların düşük olduğu ortamlarda çevreye ve çevre sorunlarına karşı duyarlılıkta düşüktür.

Yine Yücel vd. tarafından Çukurova Üniversitesi öğrencileri ve personeli üzerinde yapılan bir araştırmada eğitim seviyesinin yüksek olması nedeniyle çevresel değerlerin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 5. Öğrencilere göre Türkiye'deki en önemli çevre sorunları

Çevre sorunları	1.Önem	2.Önem	3.Önem	4.Önem
	%			
Atıklardan doğan kirlilik	12,2	15,6	16,0	8,6
Hava kirliliği	32,4	16,2	14,0	17,1
Su kirliliği	14,9	21,0	15,0	8,6
Toprak kirliliği	1,2	3,0	2,0	2,9
Gürültü Kirliliği	5,9	4,2	11,0	2,8
Doğal kaynakların azalması	8,5	13,2	11,0	14,3
Çarpık kentleşme	7,5	10,2	17,0	14,3
Erozyon	5,4	9,0	3,0	8,5
Görüntü Kirliliği	3,8	5,2	3,0	14,3
İklim değişikliği-Küresel Isınma	8,2	2,4	8,0	8,6
Toplam	100	100	100	100

Oğuz ve Ark. (2011) yapmış oldukları çalışmada Ankara ilinde üniversitede eğitim gören peyzaj mimarlığı, çevre mühendisliği ve şehir bölge planlama bölümü birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinde çevre kavramının yeterince net açıklanamadığı ve üniversite derslerinde bu konunun yeterince entegre edilmediği görülmüştür.

Çubuk ve Karacaoğlu'nun 2003'te yaptıkları Eğitim bilimleri tüm sınıf öğrencileri çevre duyarlılığına ilişkin sürdürülen çalışmadan sonuçların kız öğrencilerin çevreye karşı erkek öğrencilerden daha uyarlı olduğu, yaş gruplarının gençler arasında bir fark taşımadığı ve öğrenim gördükleri programların bu bilincin oluşmasında etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Çevresel düşünce ve davranış tutum ölçeği üzerinden yorumlamamız gerekirse gençlerin çevresel duyarlılıkları ve çevresel tutumları birbiri ile güçlü bir bağ içerisindedir. Fakat bu bağ çevresel davranış ile sıkı sıkıya ilişkili değildir. Sonuç olarak oluşturulan bilinç davranışa dökülmemekte ve sadece bilgi düzeyinde kalmaktadır.

Bu sorun için temel çözüm önerisi ekosistemin ve kentin taşıma kapasitesinin aşıldığı alanlarda gençlerin seferberliği ile çalışmalar düzenlemek ve bunu sürekli ve güvenli hale getirmektir.

B.5.SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE ANKARA

Sivil toplum kuruluşları devlet ve sivil vatandaşları birbirleri ile bağlayan, kendi çevrelerinden başlayarak toplumsal yapıları etkileyen ve bunlarda dönüşümlere sebep veren sosyal ve yararlı örgütlenmelerdir. STK'ler çevre bilinci aşımada önemli role sahiptirler. Türkiye'de benzer amaçla çalışan çevre sivil toplum kuruluşlarının gençlerin vasıtası ile aralarındaki kopuk bağı toparlamalı, dinamik bir birlik oluşturmalıdır.

Aşağıdaki çizelgede Ankara tabanlı sivil toplum kuruluşlarının yakın zamanda katılım oranları verilmiştir. Çevre sorunlarının daha görünür hale gelmesi için çabalayan ve yeni yüzler arayan bu kuruluşların gençlere aşılmalı ve daha ulaşılabilir hale getirilmelidir.

Çizelge 2. Çevre ile ilgili STK'lara ilişkin bilgi durumları.

STK	Biliyor		Bilmiyor	
	Sayı	%	Sayı	%
TEMA	208	97,7	5	2,3
Doğa Derneği	51	23,9	162	76,1
Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD)	160	75,1	53	24,9
Türkiye Çevre Eğitimi Vakfı (TÜRÇEV)	109	51,2	104	48,8
Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu (TÜRÇEK)	40	18,8	173	81,2
Green Peace	196	92	17	8
Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL)	84	39,4	129	60,6

Çizelge 3. Çevre ile ilgili STK'lara ilişkin üyelik durumları.

STK	Sayı	%
Tema	22	61,0
Doğa Derneği	1	2,8
Green Peace	11	27,8
Tema + Doğa Derneği	2	5,6
Tema + Green Peace	1	2,8
Toplam	37	100

Çizelge 4. Öğrencilerin çevre konusu ile ilgili eğitimin zorunlu olmaması ile ilgili düşünceleri

Düşünceler	Sayı	%
Gerekli bilgiyi aileden ve çevreden alabilir	1	9,1
Bilinçlendirme zorunlu eğitimle olmaz	9	81,8
Branşı çevre olanların zaten bilgili olması yeterli	1	9,1

Bir önceki konu başlıklarında incelendiği üzere eğitimin bilinçlendirmedeki payı büyüktür. Bu sebeple sürdürülebilir üretim ve tüketim, doğa dostu plastiklerin üretimi, sürdürülebilir kalkınma amaçları, karbon ayak izi ve küresel sözleşmeler, parklar ve yeşil alanların kullanım ve rekreasyonu gibi başlıkların gençlere entegre olabilmesi için bu kurumlara yönlendirilmelilerdir.

Tablo 2: Türkiye'de Etkinlik Gösteren Çevreci STK'lar ve Projeleri

KURULUŞLAR	PROJELERİ/ÇALIŞMALARI
Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği (KIRÇEV)	Dendroloji (Ağaçbilim), Orman ve Bozkır Ekolojisi Okulları, Anıt Ağaçlar, Enerji Ormancılığı, Kalıntı Ormanlar, Şimsir
Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı (FEE) ve Türkiye Çevre Eğitim Vakfı (TÜRÇEV)	Mavi Bayrak, Eko-Okullar Çevrenin Genç Sözcüleri
Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı (TEMA)	10 Milyar Meşe, 81 İlde 81 Orman Projesi
Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı (ÇEKÜL)	Kendini Koruyan Kentler, Köyler Yaşamalıdır, Sinan'a Saygı
Deniz Temiz Derneği (TURMEPA)	Sınırsız Mavi, Deniz Eğitim Atölyeleri, Kıyı Temizleme Hareketi
Türkiye Çevre Vakfı (TÇV)	40 Yıldır Çevre Literatürüne Katkı Amaçlı 191 Kitap
Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı (ÇEVKO)	Gelecek İçin Geri Dönüşüm, Cam Ambalaj Atıklarının Kaynağından Tamamen Ayrı Toplanması
Çevre Koruma ve Araştırma Vakfı (ÇEVKOR)	Temizlik, Ağaç Kesimine Son, Her Balkona Bir Kuş Yuvası

B.5.1. İklim Hareketleri ve Farkındalık

TEMA Vakfı:

Ankara'da aktif olarak çalışmalar yürütmektedir. Özellikle ağaç dikme kampanyaları, erozyonla mücadele ve doğa koruma projeleri ile tanınmaktadır. Ankara şubesi aracılığıyla eğitimler, gönüllü çalışmaları ve çevre farkındalığı artırıcı etkinlikler düzenlemektedir.

Fridays for Future:

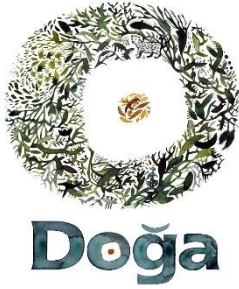
15 yaşındaki Greta Thunberg ve diğer genç aktivistlerin iklim konusunda eylem eksikliğini protesto etmek amacıyla üç hafta boyunca her okul gününde İsveç parlamentosu önünde oturmasıyla Ağustos 2018'de başlayan gençlerin önderliğinde ve örgütlü bir harekettir.

Let's Do It!

"Let's Do It!" hareketi, 2008 yılında Estonya'da başlayan ve dünyaya yayılan küresel bir çevre temizleme kampanyasıdır. Hareketin amacı, gönüllüler aracılığıyla çevre kirliliği ile mücadele etmek ve dünya genelinde sürdürülebilir bir çevre bilinci oluşturmaktır. Ankara'da ve tüm Türkiye'de 'Dünya temizlik günü' olan Eylül ayının 3. cumartesisinde çeşitli noktalarda birçok STK bir araya gelerek basın açıklaması ve atık toplanmasında buluşur. Gönüllülerin büyük bir coşku ile katıldığı bu tür etkinlikler, sadece çevre temizliği ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda çevre bilincinin toplumun her kesimine yayılmasına katkıda bulunmaktadır.

Doğa Derneği:

Doğa Derneği, Ankara ve çevresinde özellikle sulak alanların ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik projelerde yer almıştır. Ayrıca, Ankara'da çevre hukuku ve ekoloji konularında farkındalık yaratma çalışmaları düzenlemektedir.

B.6. GENÇLER İÇİN ÇEVRE HAKKI

Bu rapor, Başkent Gençlik Meclisi Çevre ve Kent Hakkı Komisyonu tarafından hazırlanmıştır ve Ankara'da yaşayan gençlerin çevre hakkı algıları, karşılaştıkları sorunlar ve beklentileri üzerine kapsamlı bir inceleme sunmaktadır. Çalışmada, gençlerin çevresel konularda ne denli bilinçli olduğu, hangi çevresel sorunlardan etkilendiği, çevre dostu davranışlara yönelik tutumları ve bu sorunlara çözüm önerileri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Ayrıca, gençlerin çevresel karar alma süreçlerine katılımının önemi ve bu konuda atılabilecek adımlar üzerinde durulmuştur.

B.6.1. Gençlerin Çevre Bilinci ve Duyarlılığı

Yapılan araştırmalar, Ankara'daki gençlerin çevresel konulara yönelik farkındalık düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Özellikle üniversite öğrencileri üzerinde yapılan akademik çalışmalar, gençlerin çevre okuryazarlık becerilerinin giderek arttığını göstermektedir. (Demirtaş et. al. 2018; Gül & Yaman 2021; Irmak Kazazoğlu 2020) Bu farkındalık düzeyinin, yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik durum gibi demografik değişkenlerden etkilendiği görülmektedir. Bu durum, gençlerin çevresel sorunlara karşı duyarlı olduklarını ve bu konularda daha bilinçli olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak, bu farkındalık düzeyinin davranışlara yansımada oranı konusunda bazı soru işaretleri bulunmaktadır.

B.6.2. Gençlerin Karşılaştığı Çevresel Sorunlar

Ankara’da yaşayan gençler, başta hava kirliliği olmak üzere çeşitli çevresel sorunlarla karşı karşıyadır. (Demirtaş et. al. 2018; Gül & Yaman 2021) Hava kirliliğinin yol açtığı solunum yolu hastalıkları, alerjiler ve genel sağlık sorunları, gençlerin yaşam kalitelerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bunun yanı sıra, su kaynaklarının kirlenmesi, gürültü kirliliği ve yeşil alanların yetersizliği gibi diğer çevresel sorunlar da gençlerin yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yapılan araştırmalara göre, iklim değişikliği ve doğal kaynakların tükenmesi gibi küresel çevre sorunları ise gençlerde geleceğe yönelik kaygı ve belirsizlik duygularına neden olmaktadır. (Sanson et. al. 2019) Bu durum, gençlerin çevresel sorunlara karşı duyarlılıklarını artırsa da, aynı zamanda psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durumun başlıca nedenlerinden biri, gençlerin karar alma süreçlerine yeterince katılım sağlayamaması ve seslerinin duyulmamasıdır.

B.6.3. Çevre Dostu Davranışlara Yönelik Tutumlar

Gençlerin büyük bir kısmı, çevre dostu davranışların önemini farkındadır. (Erkan& Doğan 2021; Irmak Kazazoğlu 2020) Ancak, günlük yaşamlarında bu davranışları tutarlı bir şekilde sergileme konusunda bazı zorluklar yaşamaktadırlar. Bu durum, bireysel çabaların yanı sıra sistematik değişikliklere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

B.6.4. Gençlerin Gözünden Ankara’da Kentsel Yaşam Çevrelerinde Yeşil Alanlar ve Olanakları

Yaklaşık 1500 kişi üzerinde gerçekleştirilen Ankara’daki parklar ve kullanımına yönelik ankete 18-34 yaş arasında 695 genç katılmıştır. 212 kişi kullanımıyla Seğmenler parkı bu kitle tarafından en çok kullanıma sahip parktır. Göksü parkı ise 142 kişi kullanımıyla parklar arasında en azıdır.

	Altınpark		Gençlik Parkı		Göksu Parkı		Seğmenler Parkı		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	136	51,2	140	50,5	126	47,5	131	46,3	533	48,9
Kadın	130	48,8	137	49,5	139	52,5	152	53,7	558	51,1
Yaş grubu										
18-24 yaş arası	51	19,2	62	22,4	40	15,1	77	27,2	230	21,1
25-34 yaş arası	112	42,1	116	41,9	102	38,5	135	47,7	465	42,6

Konular

Gençlerin Genel Görüşleri

Yürüyüş Olanakları	Yollar bakımlı ve genel olarak yeşil alan içerisinde ancak kaldırım gibi de kullanılıyor
Spor Kompleksi Olanakları	Bakım sorunları var veya ücreti
Fiziksel Aktivite Olanakları	Bakım sorunları var ve yetersiz olanaklar

Konum ve Ruhsal Sağlık	Parkların yaşam alanına yakın, ferah olması ruhsal sağlığa iyi gelmekte
Yeşil Alan ve Ağaçlık	Ağaçlık alanlar önemli ve farklı amaçlarla kullanılıyor.
Diğer Park Olanakları	merdiven, su ve tuvalet olanakları yetersizliğiyle ve bakımsızlığıyla dikkat çekiyor.
Bisiklet Kullanımı	Bazı mahallelerde bisiklet yolları özendirici ve kullanılıyorlarken bazı yerlerde bisiklet kullanımı güvensiz

B.6.5. Üniversite Kampüsleri ve Olanakları

Greenmetric sıralaması, üniversitelerin çevresel sürdürülebilirlik performansını değerlendirirken enerji ve iklim yönetimi, atık ve su yönetimi, ulaşım, eğitim ve araştırma, altyapı ve yeşil alanlar ile çevre politikaları gibi kriterlere bakar. Üniversitelerin enerji kullanımı, atık yönetimi, su tasarrufu, ulaşım sistemleri, çevre ile ilgili eğitim programları, yeşil alanlar ve sürdürülebilir altyapı uygulamaları incelenir. Bu kriterlere göre üniversiteler puanlanır ve toplamda çevresel performanslarına göre sıralama yapılır. 1182 Üniversite arasından Türkiye’de listeye giren 82 üniversite vardır ve Ankara’daki üniversitelerin sıralaması şu şekildedir;

ODTÜ 123. Sırada

Başkent Üniversitesi 152. Sırada

Hacettepe Üniversitesi 312. Sırada

Gazi Üniversitesi 413. Sırada

Atılım Üniversitesi 532. Sırada

Bilkent Üniversitesi 546. Sırada

TOBB ETÜ 806. Sırada

Ankara Üniversitesi 829. Sırada

TED Üniversitesi 962. Sırada,

Çankaya Üniversitesi 1000. Sırada

B.6.6. Gençlerin Ankara Çalışmaları

Hayatlarının erken döneminde doğada zaman geçiren ve doğayı içeren aktivitelerin bir parçası olan gençler, çevrenin korunmasına yönelik duygusal, sosyal ve estetik duyarlılık geliştirmeye çok daha yatkın olmaktadır. Okul çağlarında izcilik, doğa kampları, çevre gönüllülüğü, açık hava derslerinde doğayı tanıma ve küçük çaplı yetiştiricilik gibi faaliyetlere katılan öğrenciler; çevrelerine karşı sorumluluk geliştirmekte, kaliteli zaman geçirmekte, sosyal dayanışma

duyguları gelişmekte, kötü alışkanlıklardan korunmakta, toplumun bir parçası olma hissi güçlenmekte ve bireysel sorumluluk alma yetileri gelişmektedir.

10. Yıl Yerleşkesi Florası Karekod Projesi

Ankara Üniversitesi öğrencilerinin sürdürülebilirlik adına yaptığı 381 taksonu tanıma ve izlemeye yönelik yaptığı bir projedir.

Çevre Sizziniz

Sürdürülebilirliğin eğitim ile mümkün olacağından hareketle yola çıkan öğrenciler, “Çevre Sizziniz!” sloganıyla okuldaki 8 farklı sınıftan 200 öğrenciye çevre eğitimi verdi. Atölye çalışması da yapan öğrenciler, Çankaya Belediyesine desteklerinden dolayı teşekkür ederek belediyenin geri dönüşüm kutularını da okula ilettiler.

Çankaya Belediyesi Gençlik Birimi, ülkenin dört bir yanındaki çocuklara ulaşmak amacıyla üniversite öğrenci toplulukları ile çeşitli iş birlikleri yapıyor. Gençlik Birimi geçtiğimiz ay da Gazi Üniversitesi Kitap Bankosu ve Gazi Üniversitesi Toplum Gönüllülerinin stantlar açarak topladıkları kitapları ve Çankaya Çocuk Kitapları Serisinden oluşan yüzlerce kitabı 29 okula göndermiştir.

81 İlde Eş Zamanlı Orman Temizliği: Gençler Çevre İçin Harekete Geçiyor

20 Ekim’de gerçekleştirilecek orman temizliği, orman ekosisteminin korunması ve yangın riskinin azaltılması açısından en uygun tarihlerden birinde yapılacak. Sonbahar, ağaçların yapraklarını dökerek orman zemininde birikintiler oluşturduğu bir dönem olarak tanımlanıyor. Bu dönemde yapraklar çürüyerek yangın riski taşıyabileceği gibi, temizlenmemesi halinde orman tabanında aşırı birikinti yaratabiliyor.

Sonbahar temizliği, ormanların kış mevsimine daha düzenli girmesini sağlarken, kar yağışı öncesinde yapılan bu temizlik çalışmaları, kış şartlarında biriken çöplerin ve atıkların görünürlüğünü artırıyor ve bahar aylarında daha kolay bir temizlik yapılmasına olanak tanıyor. Bu nedenle 20 Ekim’de gerçekleştirilecek orman temizliği hem orman sağlığına hem de biyolojik döngünün korunmasına büyük katkı sağlamayı amaçlıyor.

Akasya Gençlik Zirveleri

Akasya Zirveleri, Türkiye Çevre Koruma ve Yeşillendirme Kurumu – TÜRÇEK ile Sabancı Üniversitesi Toplumsal Duyarlılık Projeleri iş birliği ile 2002 yılında başlayarak geleneksel olarak her yıl Nisan ayında Sabancı Üniversitesi Tuzla Kampüsü’nde düzenlendi. Proje ile 2008 yılına kadar 1.396 çevreci gence ulaşıldı. 3 gün süren Akasya Zirveleri boyunca çevre sorunları ve konuları ile ilgili oturumlar; Sivil Toplum Kuruluşları ve Üniversite kulüplerinin kendilerini tanıttıkları mini fuarlar ve tanıtım oturumları, eğlenceler ve atölye çalışmaları düzenlendi.

Akasya Zirvelerinin ana amacı, Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversite Kulüpleri ya da bireysel inisiyatif kanalıyla çevresel çalışmalar yapan gençleri demokratik platformlarda bir araya getirmek, genç çevrecilerin çevre politikalarında söz sahibi olmalarını sağlamayı amaçlıyor. Oluşacak birlikteliklerden beklenenler ise: genç çevreciler arasındaki iletişim kopukluğunun ve çevre sorunlarının giderilmesi konusunda, güçlü lobi gruplarının ve ittifakların, çözüm üretebilmeleri için, diyalog fırsatlarının oluşturulması.

Akasya Zirveleri, bugüne kadar çevre sorunları ile ilgili çok farklı konuları ele aldı ve 2008 yılına kadar sürdü. Türkiye’nin ilk ve en uzun soluklu çevre – gençlik zirvesi oldu. Zirve

katılımcıları içinden çevreci sivil toplum kuruluşlarına gönüllü olarak katılan, zirvelere destek veren onlarca genç oldu. 2014 yılında TÜRÇEK kurumsal yapılanmasını ve çalışmalarını gelişen küresel sorunlara odaklayarak tekrar oluşturmaktadır. Özellikle üniversite gençliğinin ilgisini ve katılımın artıracak Akasya Zirvelerini tekrar başlatmak için yoğun çalışmalarını sürdürmektedir.

Uluslararası Gençlik Ekoloji Kampı:

Kampta temel amaç ortak kültürlere sahip farklı uluslar olarak iklim krizini ele almak ve konuyu gençlerin perspektifinden değerlendirmektir.

Sorunlar

Grup çalışmalarında iklim değişikliğiyle ilgili sorunları tartıştık:

Hükümetlerin, toplumların ve ilgili diğer paydaşların gençlerin iklim değişikliği ve hava kirliliğinin etkileri konusunda hassas bir grup olduğu gerçeğini tanımaması,

İklim politikaları ve iklimle ilgili belgelerde genç dostu bir dilin olmaması,

Çevreyle ilgili bilgilere erişimin az olması, gençlerin kendi hakları konusunda farkındalıklarının olmaması,

Temiz suya ve sanitasyon hizmetlerine erişimin sınırlı olması,

Yaşama alanlarımızda iklimle bağlantılı felaketlere ve doğal afetlere dayanıklı altyapının olmaması,

İklim değişikliği ile mücadele konusunda kurumsal desteğin olmaması,

Gençlerin ekoloji alanındaki girişimlerine yeterli fon bulunmaması,

Hava kirliliği, aşırı böcek ilacı kullanımı ve toksik atıkların gençlerin fiziksel ve psikolojik sağlığı üzerinde yarattığı olumsuz etkiler,

İklim değişikliği nedeniyle gözlemlenen ani sıcaklık değişimleri, sıcak hava dalgaları, su kıtlığı ve toprak erozyonunun etkileri, gıda güvenliğinin tehlike altında olması, Atık yönetiminin etkili bir şekilde uygulanmaması.

Çözüm Önerileri

Özellikle kırsal alanlarda ve en savunmasız durumdaki gençler üzere çocukların iklim değişikliği ve kirlilik karşısında son derece kırılgan olduğunu kabul etmek,

İklim, enerji ve çevre konulu belge ve politikaların genç dostu bir versiyonunu hazırlamak,

Temiz enerjiye geçişi hızlandırmak,

Gençlere hakları konusunda eğitimler vermek, medya ve eğitim kurumları aracılığıyla TV programlarında, belgesellerde, animasyonlarda, oyuncularda ve kitaplarda oyunlaştırma tekniklerini kullanarak çevre sorunları hakkında farkındalık yaratmak,

5R metodu [reduce (azalt), reuse (yeniden kullan), recyle (dönüştür), repair (onar), redesign (yeniden tasarla)] ve sıfır atık konsepti ile atık yönetimi uygulamalarını iyileştirmek ve böylece kirliliğin yol açtığı sağlık problemlerini azaltmak,

Altyapıyı, sanitasyon hizmetlerini ve temiz suya erişimi iyileştirmek,

Toprak ve sulama kirliliğini azaltmak için yenileyici tarım teknolojilerini desteklemek ve alternatif yöntemler geliştirmek, gençlerin çevre girişimlerine yönelik fon geliştirmek, Ebeveynlerin, öğretmenlerin ve birinci basamak sağlık hizmetleri çalışanlarının çevre sorunları ve bu sorunlar karşısında yapılabilecekleri hakkında farkındalığını arttırmak,

Gençlere yönelik ekoloji kamplarının ve programların sayısını arttırmak, deneyim paylaşımının sürdürülebilirliği için iletişim kanalları yaratmak,

Gençlere ve gençlerin karar alma süreçlerine dahil edilebilmesi, çevre konusunda bilgi ve eğitim alabilmesi, çevre ve iklim konulu belgelerin nasıl uygulandığının takip ve analiz edilebilmesi için çevre konularına bakan bir gençlik danışma kurulu kurmak.

Sonuçlar

Doğadan koparılmış sosyal, fiziksel ve psikolojik açıdan baskı altında olan büyük kent gençlerinin doğa ile ilişkisinin güçlenmesi için ihtiyaçlarının bilincinde olarak büyütülmesi gerekmektedir. Özellikle genç yoğunluğunun aktarılması gereken açık alan ihtiyacının merkez alanlara yayılması gerekmektedir.

B.6.7. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Çevre Politikaları ve Genç Katılımı

Son 3 yıla ait Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyet raporları incelendiğinde, yeşil alan projeleri ve sürdürülebilir kent anlayışının öne çıktığı görülmektedir. (T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2021; T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2022; T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2023) Ancak, gençlerin bu projelerden yeterince faydalanamaması ve sıfır atık yönetimi ile geri dönüşüm konusunda bazı eksiklikler olduğu tespit edilmiştir.

Yeşil Alan Projeleri ve Genç Katılımı

Belediyenin yeşil alan projeleri takdire şayandır. Ancak bu projelerin gençleri doğrudan hedeflemediği ve onlara yönelik etkinlikler düzenlemediği görülmektedir. Gençlerin projelerin tasarımı ve uygulamasına dahil edilmesi, çevre bilincini artırmak ve sürdürülebilirlik kültürünü yerleştirmek açısından büyük önem taşımaktadır.

Sıfır Atık Eğitimi

Belediyenin sıfır atık eğitimi vermesi olumlu bir adım olsa da eğitim kapsamının genişletilmesi gerekmektedir. Gençlerin eğitimlerin organizasyonuna katılması ve farkındalık yaratmak için sosyal medya gibi platformları kullanmaları teşvik edilmelidir.

Atık Bertarafı ve Geri Dönüşüm

Atık bertarafı konusunda önemli adımlar atılmış olsa da geri dönüşüm oranlarının artırılması gerekmektedir. Geri dönüşümün kolaylaştırılması ve teşvik edilmesi için belediyenin daha etkili yöntemler geliştirmesi gerekmektedir.

B.6.8. Çevresel Sorunlara Çözüm Önerileri ve Gençlerin Aktif Katılımı

Gençlerin çevre sorunlarına çözüm önerileri, genellikle eğitim, farkındalık yaratma, sürdürülebilir yaşam tarzı teşvik etme ve katılımcı mekanizmaların güçlendirilmesi gibi başlıklarda toplanmaktadır.

Eğitim ve Farkındalık

Her kesimden gencin güçlendirileceği ve çevre dostu yaşam tarzını benimsemelerini destekleyici çevresel konularda farkındalık yaratacak etkinlikler düzenlenmesi ve kampanyalar yürütülmesi gerekmektedir.

Gençlik Katılımını Arttıracak Sürdürülebilir Projelerin Teşviki

Gençlerin inisiyatif almasını ve doğayla iç içe olmasını sağlayacak etkinliklerin, eğitimlerin ve organizasyonların sayılarının artması önemlidir. Yapılan hizmetlerde gençlerin hedef kitle olarak tanınmasına ek olarak gençlerin katılımını arttıracak projelerin belediye iş birliği ile yapılması son derece önemlidir.

Sürdürülebilir Yaşam Tarzı Teşvik Etme

Toplu taşıma kullanımının teşvik edilmesi, bisiklet kullanımının yaygınlaştırılması, geri dönüşüm ve ileri dönüşüm atölyeleri düzenlenmesi, atık yönetimi konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması ve enerji tasarrufu konusunda bireyleri destekleyici politikalar geliştirilmesi önemlidir.

Katılımcı Mekanizmaların Güçlendirilmesi

Gençlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi, gençlik meclisleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapılması, gençlerin projelerine destek verilmesi ve gençlerin seslerinin duyurulması gerekmektedir.

Öneriler:

Gençlere Yönelik Projeler

Gençlerin yeşil alan projelerinde aktif rol almasını sağlayacak atölye çalışmaları, yarışmalar ve gönüllülük projeleri düzenlenmelidir. Gençlerin doğayla iç içe olduğu etkinlikler (kamp, doğa yürüyüşü vb.) düzenlenmelidir. Gençlerin projelerin tasarımı aşamasında fikirlerine başvurulmalıdır.

Sıfır Atık Eğitimi

Sıfır atık eğitimlerinin kapsamı genişletilmeli ve hedef kitleye ulaşılması için farklı yöntemler kullanılmalıdır. Okullarda ve mahallelerde düzenli olarak sıfır atık eğitimleri verilmelidir. Gençlerin sosyal medya gibi platformları kullanarak farkındalık yaratması desteklenmelidir.

Atık Bertarafı ve Geri Dönüşüm

Geri dönüşümün kolaylaştırılması için mahallelerde geri dönüşüm noktaları artırılmalıdır. Geri dönüşüm yapan vatandaşlara teşvikler sağlanmalıdır. Okullarda ve iş yerlerinde geri dönüşüm uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

Çevresel Sorunlara Gençlik Katılımının İyi Örnekleri

Portekiz

2021 Portekiz Katılımcı Bütçesi (PB), tüm bütçesini çevre sürdürülebilirliği için vatandaş önerilerini finanse etmeye ayrılmış bir bütçedir. Robert Falanga tarafından yapılan çalışmada (2024), özellikle COVID-19 pandemisinin getirdiği zorluklar ışığında gençlerin bu süreçteki rolünü incelemektedir.

Yapılan çalışmadan çıkarılan sonuçlar şu şekildedir. Çevrimiçi formata rağmen, çevresel sorunlara çözüm bulmada gençlerin katılımı oldukça yüksekti, bu da belediye meclisinin genç vatandaşları çekmek için çaba gösterdiğini ve bu çabanın karşılıksız kalmadığını göstermektedir. PB çeşitli katılımcıları çektiyse de düşük eğitim seviyesine sahip insanlara ulaşmakta zorlandı. Ancak gençler, fonlanan projelerde aktif olarak yer alarak etkilerini gösterdiler. Katılımcılar, Lizbonluların sürdürülebilirlik kavramı ve COVID-19 pandemisiyle bağlantısına aşinalığını yansıtan sağlık sorunlarına odaklandı. Gençler, yumuşak mobilité, sürdürülebilir gıda zincirleri ve daha yeşil kentsel alanlar için fikirler de dahil olmak üzere çevresel sürdürülebilirlik için yenilikçi çözümler önerme kapasitelerini gösterdiler.

İtalya

Fiorani et al. (2024) tarafından yapılan çalışmada yerel sürdürülebilir kalkınma konusunda gençlik katılımı incelenmiştir. Bu bağlamda, İtalya'daki en iyi iki örnek aşağıdaki gibidir.

Tavolo dei Talenti e delle Nuwe Generazioni

Bari'deki Tavolo dei Talenti e delle Nuwe Generazioni (Türkçe: Yetenekler ve Yeni Nesiller Masası), gençlerin sürdürülebilir kentsel gelişim konusunda fikirlerini ve önerilerini paylaşmaları için özel olarak tasarlanmış bir platformdur. Bu masa, gençlerin belediye yönetimiyle doğrudan etkileşim kurmasını ve kentsel planlama süreçlerine katkıda bulunmasını sağlar. Bu platformun amacı, gençlerin yeteneklerini ve yenilikçi fikirlerini ortaya çıkarmak, gençlerin ihtiyaçlarını ve önceliklerini anlamak ve gençlerin sürdürülebilir kentsel gelişim hedeflerine ulaşmak için aktif rol almalarını teşvik etmektir.

Tavolo dei Talenti e delle Nuwe Generazioni, gençlerin çeşitli konularda fikirlerini paylaşabilecekleri tartışma grupları düzenler. Bu konular arasında ulaşım, çevre, eğitim, kültür ve sosyal hizmetler yer alabilir. Gençlerin önerileri, belediye yönetimi tarafından değerlendirilir ve uygun görülenler, kentsel planlama süreçlerine dahil edilir.

Bu platform, gençlerin belediye yönetimiyle doğrudan etkileşim kurmasını sağlayarak gençlerin karar verme süreçlerine katılımını teşvik eder. Ayrıca, gençlerin yeteneklerini ve yenilikçi fikirlerini ortaya çıkarmak için bir fırsat sunar.

Tavolo dei Talenti e delle Nuwe Generazioni, Bari kentinin gençlerin katılımını teşvik eden ve sürdürülebilir kentsel gelişim hedeflerine ulaşmak için gençlerin aktif rol almasını sağlayan önemli bir platformdur.

Tavoli delle Generazioni Future

Tavoli delle Generazioni Future (Gelecek Nesiller Masaları), Roma'da gençlerin geleceği ve sürdürülebilirlik konularında aktif olarak yer almasını teşvik etmek amacıyla kurulmuş bir platformdur. Bu platform, gençlerin fikirlerini ve önerilerini belediye yetkilileriyle doğrudan paylaşımlarını ve karar verme süreçlerine katkıda bulunmalarını sağlar.

Bu platformun kurulma amacı; gençlerin gelecek nesiller için daha sürdürülebilir bir şehir oluşturmak konusundaki fikirlerini ve önerilerini dinlemek, gençlerin belediye politikalarının geliştirilmesinde aktif rol almasını sağlamak ve gençler ve belediye yetkilileri arasında diyalog ve iş birliği ortamı oluşturmaktır.

Bu platform sayesinde, gençlerin belirli konular hakkında tartışabilecekleri ve fikirlerini paylaşabilecekleri gruplar oluşturulur. Gençler, belediye yetkilileriyle doğrudan görüşmeler yaparak konularını dile getirebilirler. Gençler, kendi projelerini geliştirebilir ve belediye yetkilileri tarafından desteklenmesi için başvurabilirler.

B.6.9. Sonuç

Ankara'da yaşayan gençler, çevre sorunlarına karşı duyarlı ve çözüm odaklı bir yaklaşım sergilemektedir. Ancak, bireysel çabaların yanı sıra, sistematik değişikliklere ve gençlerin karar alma süreçlerine daha fazla katılımına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu rapor, gençlerin çevre haklarını korumak ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etmek için alınması gereken önlemler konusunda önemli bir kaynak niteliğindedir.

KAYNAKÇA

Ankara Emniyet Müdürlüğü. (2022). Suç İstatistikleri Raporu.

Ankara Kalkınma Ajansı. (2015). Ankara Bölge Planı. In www.ankaraka.org.tr.

ANKARA VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ. (2018). *Ankara İli 2017 Yılı Çevre Durum Raporu*.

Ankara'daki rekreasyon alanlarının gayrimenkul piyasasına etkileri. (n.d.).

<https://laldegerleme.com.tr/ankaradaki-rekreasyon-alanlarinin-gayrimenkul-piyasasina-etkileri/#:~:text=%C4%B0stanbul'da%20bir%20ki%C5%9Ffiye%20d%C3%BC%C5%9Fen,say%C4%B1s%C4%B1%20yok%20denecek%20kadar%20azd%C4%B1r>

Australian Government Department of Education. (n.d.). Student Accommodation. Erişim adresi: Australian Government Education

Cengizkan, A. (2010). *Bir Başkent'in Oluşumu: Avusturyalı, Alman ve İsviçreli Mimarların İzleri - Yeni Başkente Doğru - Şehir Planlaması - Goethe-Institut*. GOETHE-INSTITUT. <https://www.goethe.de/ins/tr/ank/prj/urs/geb/sta/trindex.htm>

Dadak, K. (2015). YENİ KUŞAK HAK OLARAK ÇEVRE HAKKI. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, (5), 309-326.

Demirtaş, N., Akbulut, M. C., & Özşen, Z. S. (2018). Üniversite öğrencilerinin çevre okuryazarlığı üzerine bir araştırma: Beypazarı Meslek Yüksekokulu örneği. *Journal of Anatolian Environmental and Animal Sciences*, 3(1), 27–33. <https://doi.org/10.35229/jaes.392248>

Ecer, H. (2021, October 22). Sürdürülemeyen Toplumlarda Sürdürülebilir Kenti Düşünmek | Halil Ecer - Toplum ve Ütopya. Toplum Ve Ütopya. <https://www.toplumveutopya.com/surdurulemeyen-toplumlarda-surdurulebilir-kenti-dusunmek-halil-ecer/>

Erdoğan, E. (2006). Çevre ve kent estetiği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 8(9), 68-77.

Erkan, G., & Doğan, M. (2021). Gençlerin çevresel duyarlılıklarının araştırılması: Gençlik merkezlerine üye üniversite öğrencilerine yönelik bir inceleme. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 9(24). <http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>

- Eşrefoğlu, H. (2020). KENT HAKKI KAVRAMININ TARİHSEL SERÜVENİ, AÇIMLARI VE İMKÂNLARI [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Falanga, R., & Lüchmann, L. H. H. (2019). Participatory budgets in Brazil and Portugal: comparing patterns of dissemination. *Policy Studies*, 41(6), 603–622.
<https://doi.org/10.1080/01442872.2019.1577373>
- Fiorani, G., Chiper, R. A., & Di Gerio, C. (2024). A comparative exploration of youth participation in local sustainable development: insights from Italian metropolitan cities. *International Journal of Public Sector Management*.
<https://doi.org/10.1108/ijpsm-01-2024-0020>
- Gül, M., & Yaman, K. (2021). TÜRKİYE’DE ATIK YÖNETİMİ VE SIFIR ATIK PROJESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: ANKARA ÖRNEĞİ. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. <https://doi.org/10.16951/atauniiibd.870434>
- Instagram*. (n.d.-a). <https://www.instagram.com/temaankara/>
- Instagram*. (n.d.-b). <https://www.instagram.com/greenpeaceankara/>
- Irmak Kazazoğlu, T. (2020). ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN VE ÇEVRE SORUNLARINA YÖNELİK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi].
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=nQugXIc0NO5P4i8Y54tUow&no=bwvXgnBs_ooeUw4wcqXDPA
- Kaçed Derneği*. (n.d.). <http://www.kaced.org/tr/insan-haklari.html?sayfa=447>
- LetsDoIt. (2024, October 8). *Let’s Do It Türkiye*. Let’s Do It Türkiye.
<https://letsdoitturkey.com/>
- Orsan, E. Ş., & Karadeniz, N. ANKARA KENTİ MEKANSAL PLANLAMA SÜRECİNDE DOĞAL BİR ALANIN DÖNÜŞÜMÜ: İMRAHOR VADİSİ ÖRNEĞİ. *Peyzaj Araştırmaları ve Uygulamaları Dergisi*, 1(2), 1-9.
- Öcebe, H., Üner, S., Yardım, N., & Uğurlu, G. (2023). Gençlerin gözünden kentsel yaşam çevrelerinde yeşil alanlar ve fiziksel aktivite olanakları. *TÜBİTAK 1003-Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı*.
- Önal, S., & Sağır, M. (2018). Identification of the use of urban parks in Ankara**. *Journal of Ankara Studies*, 6(1), 77–90. <https://doi.org/10.5505/jas.2018.57338>

- Sanson, A. V., Van Hoorn, J., & Burke, S. E. L. (2019). Responding to the impacts of the climate crisis on children and youth. *Child Development Perspectives*, 13(4), 201–207. <https://doi.org/10.1111/cdep.12342>
- Semiz, S. (2024, January 9). Problems of youth in Turkey towards 2023 and policy recommendations. Arayuz Campaign. <https://arayuzkampanyasi.org.tr/en/problems-of-youth-in-turkey-towards-2023-and-policy-recommendations/>
- Semiz, S. (2024, January 9). *Problems of youth in Turkey towards 2023 and policy recommendations*. Arayuz Campaign. <https://arayuzkampanyasi.org.tr/en/problems-of-youth-in-turkey-towards-2023-and-policy-recommendations/>
- Studentbostäder. (n.d.). Student Housing in Sweden. Erişim adresi: Studentbostäder
- Studentenwohnheime Berlin. (n.d.). Student Housing in Berlin. Erişim adresi: [Studentenwohnheime Berlin](https://www.studentenwohnheime-berlin.de/)
- Studentenwoningweb. (n.d.). About Us. Erişim adresi: [Studentenwoningweb](https://www.studentenwoningweb.nl/)
- T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2021 faaliyet Raporu. In *T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi*. Retrieved October 10, 2024, from <https://s.ankara.bel.tr/files/2024/04/29/c74fd3946c70993f36a045e1895159e0.pdf>
- T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2022). 2022 faaliyet Raporu. In *T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi*. Retrieved October 10, 2024, from <https://s.ankara.bel.tr/files/2024/04/29/c74fd3946c70993f36a045e1895159e0.pdf>
- T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2023). 2023 faaliyet Raporu. In *T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi*. Retrieved October 10, 2024, from <https://s.ankara.bel.tr/files/2024/04/29/c74fd3946c70993f36a045e1895159e0.pdf>
- T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2024). *T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi Konukevi*. <https://konukevi.ankara.bel.tr/kosullar>
- T.C. Ankara Büyükşehir Belediyesi. (n.d.). *Planlama Bölgelerinin İrdelenmesi*.
- T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2024). *KREDİ VE YURLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ*. Retrieved October 18, 2024, from <https://kygm.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/278426/yurtlar-16-eylulde-kapilarini-aciyor.aspx#:~:text=Yurtlarda%20gen%C3%A7ler%2016%20Eyl%C3%BCI'den,gen%C3%A7lere%20hizmet%20vermeye%20devam%20edecek.>

Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2023). Gençlerin Sosyal Destek Raporu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2023). Gençlik İstatistikleri.

UI GreenCityMetric. (2024). Green Metric [Dataset]. In *Ranking by Category 2023- Setting and Infrastructure*. <https://greenmetric.ui.ac.id/rankings/ranking-by-category-2023/1>

University of Toronto Housing Services. (n.d.). Housing Options. Erişim adresi: University of Toronto Housing

Urbistat. (n.d.). Ankara Demografik Verileri. Erişim adresi: Urbistat

Üniversitelerarası Kurul. (2023). Gençlerin Eğitim ve Bilinçlendirme İhtiyaçları.

Veri Kaynağı. (2022). Okul türlerine göre üniversite öğrencisi sayısı (2023-2024).

<https://www.verikaynagi.com/grafik/okul-turlerine-gore-universite-ogrencisi-sayisi-2021-22/>

Yıldırım, A., & Koç, M. (2023). "Gençlerde Siber Zorbalık: Nedenleri ve Çözüm Önerileri." *Journal of Youth Studies*, 15(2), 45-67.

Yıldırım, S. (2020). *Kent ve Kent Hakkı Üstüne*. Marmara Belediyeler Birliği Kültür

Yayımları. <https://www.esitlikvekapsayicilikagi.org/wp-content/uploads/2021/09/4-Kent-ve-Kent-Hakki-Ustune.pdf>

2024

Başkent Gençlik Meclisi

GENÇ
PERSPEKTİFİNDEN
KENT VE ÇEVRE HAKKI
KENT VE ÇEVRE HAKKI KOMİSYONU

